Секція: Актуальні проблеми педагогіки, психології та соціології; інтеграція до європейського науково-освітнього простору; соціально-психологічна реабілітація військовослужбовців з місць військових конфліктів, сімей поранених і загиблих

Назва напряму секції:

1-ий: 4. Психологія здоров'я.

2-ий: 5. Соціально-психолого-педагогічна реабілітація та підтримка осіб з особливими потребами.

АНОТОВАНИЙ ЗВІТ

за завершеною науковою роботою, науково-технічною (експериментальною) розробкою
за 2019-2021 роки

Тема: Розробка методології психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами

Керівник роботи: Ковальова (Царькова) Ольга Вікторівна

Номер державної реєстрації: 0119U002003
Номер облікової картки заключного звіту:_____

Повне найменування організації-виконавця: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Назва пріоритетного тематичного напряму організації-виконавця: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави.

Назва напряму секції: 1-ий: 1. Педагогіка та проблеми організації освіти. 1.3. Проблеми розвитку особистості та їх значення для виховання. 2-ий: 2. Психологія. 2.3. Психологічні механізми й педагогічні умови реалізації в освітньому процесі гуманістичної парадигми.

Строк виконання: початок – 01.01.2019, завершення – 31.12.2021.

Обсяг коштів, виділених на виконання розробки за весь період (згідно із запитом/ фактичний): 1793,9 тис. гривень / 1804,11 тис. гривень.

1. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЗАПИТУ (до 30 рядків тексту)

1.1. Проблема, на вирішення якої було спрямовано наукову роботу, науково-технічну (експериментальну) розробку.

Проблема дослідження взаємодії в сім'ях, що виховують дитину з особливими потребами та обмеженими можливостями здоров'я, привертає увагу багатьох дослідників, серед яких: А. Душка, Т. Сак, В. Синьов, О. Хохліна, Г. Хворова, А. Чуприков та ін. Попри це, поза належною увагою залишаються глибинно-психологічні та соціально-педагогічні детермінанти переживання батьками моральної травматизації від усвідомлення статусу здоров'я дитини та прогнозування її життєвих перспектив. Сімейно орієнтований підхід та побудова конструктивних копінг-стратегій поведінки в родині, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами, вимагають деталізованого вивчення у векторі реформування сучасної інклюзивної освіти та побудови ефективної партнерської взаємодії у соціальному просторі.

На державному рівні актуальність проблеми підтверджується: Державною цільовою

програмою «Національний план дій з реалізації Конвенції ООН про права інвалідів», Законом України «Про реабілітацію інвалідів в Україні», Постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах», Постановою Кабінету Міністрів України «Концепція ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів» та іншими нормативно-правовими актами.

Прикладна проблема проєкту визначається необхідністю комплексного підходу до вивчення детермінації впливу родинного середовища на розвиток дитини з особливими потребами, розробки й впровадження системи організації психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дитину, яка належить до цієї категорії.

1.2. Об'єкт і предмет наукової роботи, науково-технічної (експериментальної) розробки.

Предмет дослідження: процес психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами, як трансформаційний конструкт гармонізації та діалогізації родинного простору.

Об'єкт дослідження: методологічні засади психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами.

1.3. Мета й основні завдання наукової роботи, науково-технічної (експериментальної) розробки.

Мета науково-дослідної роботи: розробка методологічних засад психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами; визначення й обґрунтування умов ефективного формування готовності членів родини до виховання дітей з особливими потребами.

Прикладна проблема визначається необхідністю комплексного підходу до вивчення детермінації впливу сімейного середовища на розвиток дитини з особливими потребами, розробки системи організації психолого-педагогічного супроводу таких родин.

Завдання:

1) проведення психодіагностичного дослідження психолого-педагогічних труднощів конструктивної взаємодії, природи виникнення деструктивних емоційних переживань у родині, що виховує дитину з особливими потребами, та змістовний, структурований аналіз результатів для розробки методології психолого-педагогічного супроводу;

2) виявлення детермінант, що впливають на процес формування готовності членів сімей та осіб, які їх замінюють, до виховання дітей з особливими потребами;

3) концептуалізація системи психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами;

4) створення банку-практикуму тренінгової, консультативної, корекційної допомоги для процесу ефективної суб’єкт-суб’єктної взаємодії дітей з особливими потребами та їх батьків у межах інклюзивного простору;

5) розробка методичних рекомендацій щодо реалізації й організованого впровадження системи психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими освітніми потребами;

6) апробація системи психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами, в інклюзивному просторі.

1.4. У випадку, якщо відбувалося коригування мети, об’єкта, предмета, основних завдань, відхилення від запланованого календарного плану роботи – описати у звіті.

Коригування не відбувалося.

2. ОПИС ПРОЦЕСУ НАУКОВОЇ РОБОТИ (до 50 рядків тексту)

2.1. Описати підхід до проведення наукової роботи, визначити її новизну.

Аналізуючи умови надання та організації ефективної психологічної допомоги родині, що виховує дитину з особливими потребами, можна виокремити основні складові психологічного супроводу: вчасна психологічна діагностика; мультимодальний підхід до надання супроводу; консультування членів сім'ї на етапі прийняття рішення та складання плану подолання проблем; активне залучення батьків або осіб, що їх замінюють, та інших значущих членів родини в систему корекційної роботи; незалежність та автономність спеціаліста щодо додержання принципів послідовності та наступності в роботі з дитиною та сім'єю.

Основними підходами до проведення наукового дослідження в межах проєкту є гуманістичний, системний і діяльнісний. Застосування гуманістичного підходу фокусує увагу на цінності особистості та ресурсності в процесі організації комплексного психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами, та орієнтацію на інтеграцію сім'ї в процес ефективної партнерської взаємодії в соціальному просторі. Системний підхід застосовується для розгляду сімейно-центрованої моделі, основною цінністю якої є родина як найкраще та найбезпечніше середовище для розвитку дитини. При цьому визнається самоцінність сім'ї та різноманіття сімейних форм, адже відхилення в розвитку дитини впливають на всіх членів родини, зумовлюючи ризик її руйнування. У фокусі системного підходу опиняється обґрунтована стратегія ефективного поетапного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами, з різнобічними векторами забезпечення доступу такої родини до соціальних прав, її інтеграції у суспільні процеси, врахування реабілітаційних і компенсаторних можливостей та підвищення адаптаційного й компенсаторного потенціалу сім'ї. З інструмента родина перетворюється на активного суб'єкта допомоги. Застосування діяльнісного підходу спирається на визнання діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості. З огляду на це, психолого-педагогічний супровід родини, яка виховує дитину з особливими потребами, розглядається крізь призму відкритості й активності, розкриття та реалізації ресурсного потенціалу сім'ї, соціальної інтеграції та партнерської взаємодії.

2.2. Розкрити основні ідеї наукової роботи або науково-технічної (експериментальної) розробки, як вони втілювались.

-педагогічного супроводу тісно пов'язана з реалізацією права дитини на повноцінний розвиток та з якісною модернізацією системи відносин з найближчим оточенням. Психологічний супровід особистісного розвитку та виховання дитини має розглядатись як супровід міжособистісних взаємин у родині, що є інноваційним в межах реконструкції сімейних відносин «дитина з особливими потребами – родинне оточення».

Власне розробка методологічних засад психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами, передбачає попереднє комплексне психодіагностичне дослідження психолого-педагогічних труднощів конструктивної взаємодії, встановлення природи виникнення деструктивних емоційних переживань у таких сім'ях.

2.3. Навести основні гіпотези наукової роботи та науково-технічної (експериментальної) розробки, як вони підтверджувались або спростовувались, перетворювались на методику чи технологію.

психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами: полісуб'єктності й особистісної орієнтації в ситуації розвитку дитини з особливими потребами; органічної єдності психологічного супроводу психічного розвитку дитини з психічним станом батьків або осіб, які виховують таку дитину; єдність, довготривалість, послідовність корекційного процесу; спеціалізованість, комплексність,

диференційованість психолого-педагогічного супроводу, обов'язкове врахування індивідуальних особливостей кожної дитини та стану родини, що її виховує; консолідація супроводу та сімейного виховання; інтегративна спрямованість психокорекційного процесу в поєднанні зі спеціалізованим характером наданої допомоги.

У контексті гіпотези було емпірично визначено наступні результати, які детермінували розробку моделі комплексного психолого-педагогічного супроводу родини:

1. Система супроводу має враховувати індивідуальні особливості кожної дитини та стану сім'ї, що її виховує. З огляду на це, встановлено органічну єдність психологічно-педагогічного супроводу психічного розвитку дитини з психічним станом батьків або осіб, які їх замінюють. Виявлено детермінанти, які впливають на процес формування готовності членів сімей до виховання дітей з особливими потребами, зокрема окреслено провідну роль моральної травматизації та морального страждання батьків. Представлено зміст і динаміку сімейного простору, ускладненого переживанням батьками амбівалентних почуттів до дитини та визначено механізми патологізації цих відносин. Встановлено необхідність спеціалізованості, комплексності, диференційованості психолого-педагогічного супроводу сімей, у яких виховуються діти з особливими потребами, що передбачає урахування соціальної специфіки явища дезадаптації, використання сімейно-орієнтованого підходу, розробку індивідуальних алгоритмів психологічного супроводу, які гарантують персоніфіковану траєкторію розвитку здоров'язберігаючого ресурсу родини.

2. Система супроводу має враховувати природу виникнення деструктивних емоційних переживань у родині, що виховує дитину з особливими потребами. У зв'язку з цим доведено, що виникнення таких переживань відбувається за типом просторово-статусного, просторово-ціннісного, просторово-інформаційного, просторово-ресурсного, ціннісно-інформаційного, ціннісно-ресурсного й інформаційно-ресурсного ґенезу, котрий визначає методологію та формує напрями психолого-педагогічного супроводу родин. Побудовано типологію сімей, у яких є діти з особливими освітніми потребами: емоційно-відчужені, напружено-дисоційовані, псевдосолідарні, симбіотичні та гіперпротективні.

2.4. Представити нові або оновлені методи та засоби, методику та методологію наукової роботи, що створені авторами у ході виконання роботи; обґрунтувати, чим вони відрізняються від наявних.

Система психолого-педагогічного супроводу сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами, є багатоаспектним поєднанням сучасних методів діагностичної, корекційної та терапевтичної роботи з дітьми, батьками чи іншими особами, що беруть участь у вихованні (опікунські сім'ї); є комплексною технологією, особливою культурою підтримки і допомоги дитині та родині при розв'язанні завдань особистісного розвитку, міжособистісної взаємодії, виховання, соціалізації.

У процесі реалізації науково-дослідної роботи було наголошено на необхідності консолідації супроводу та сімейного виховання, що реалізується в розробленому алгоритмі: 1) дослідження родини, особливостей її функціонування та пошук неактуалізованих ресурсів, інформації про соціальне та матеріальне становище, аналіз першочергових потреб батьків і дитини; 2) встановлення контакту, мотивування до співпраці; 3) оцінка шляхів здійснення психолого-педагогічної допомоги; 4) вибір напрямів роботи відповідно до результатів діагностики; 5) супровід сім'ї, активізація соціальної позиції батьків, пошук родинних реабілітаційних ресурсів і можливостей; 6) аналіз ефективності досягнутих результатів.

Виокремлено основні складові психолого-педагогічного супроводу, які забезпечують єдність і послідовність корекційного процесу: вчасна психологічна діагностика; мультимодальний підхід; консультування членів сім'ї та складання плану подолання

проблем; активне залучення батьків або осіб, що їх замінюють, та інших значущих членів родини до системи корекційної роботи; незалежність та автономність спеціаліста щодо додержання принципів послідовності й наступності в роботі з дитиною та сім'єю. Встановлено необхідність інтегративної спрямованості психокорекційного процесу в поєднанні зі спеціалізованим характером допомоги. Триває розробка методології надання психолого-педагогічного супроводу, зокрема психологічної підтримки батьків, та інформаційно-методичної підтримки родин і залученого до роботи з ними педагогічного й медичного персоналу.

Концептуалізовано систему психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами. Визначено, що в цілому процес розвитку здоров'язберігаючого ресурсу родини може бути орієнтований на зниження рівня психоемоційної напруги, яка призводить до амбівалентності; створення сприятливого психоемоційного клімату в сім'ях; формування позитивного образу майбутнього для дитини та родини загалом. Завдання, які реалізуються в цьому напрямі: корекція неконструктивних форм поведінки батьків; корекція ставлення до хвороби дитини; корекція внутрішнього психологічного стану батьків (подолання почуття неуспіху, пов'язаного з психофізичною недостатністю дитини, поступовий перехід до розуміння ресурсних можливостей дитини, радість від її успіхів). Встановлено необхідність спеціалізованості, комплексності, диференційованості психолого-педагогічного супроводу таких родин з урахуванням соціальної специфіки явища дезадаптації, удосконалення змісту, форм і методів психолого-педагогічної роботи та використання сімейно-орієнтованого підходу.

Розроблено методологію надання психолого-педагогічного супроводу таким сім'ям, що передбачає: психологічну підтримку батьків (використання терапевтичних технології – психодрами, авторських казок для казкотерапії); інформаційно-методичну підтримку родин, залучення до роботи з ними педагогічного та медичного персоналу. Методами та засобами супроводу є інформаційна підтримка та створення безпечного інформаційно-комунікативного поля для спілкування, обміну інформацією та партнерської взаємодії фахівців і батьків, які виховують дітей з особливими потребами. Розроблено банк-практикум тренінгової, консультативної, корекційної допомоги для реалізації процесу ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії дітей з особливими потребами та їх батьків у межах інклюзивного простору. Апробовано систему імплементації інноваційних технологій доповненої реальності й імерсивні технології в традиційну систему психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими потребами та її родини (на прикладі впровадження інтерактивних засобів та гейміфікації в процесі побудови соціального сценарію для дитини з РАС).

Більшість досліджень і науково-практичних розробок, присвячених вивченню цієї проблеми, попри їх безсумнівну значущість та практичну цінність, ілюструють домінування вектора дитиноцентрованого підходу в процесі реалізації психолого-педагогічного супроводу; розкривають типологію внутрішньосімейної взаємодії з дитиною з обмеженими можливостями здоров'я з позиції співвіднесення особистісних особливостей батьків, нозології, родинної ситуації та інших чинників, оминаючи питання глибинно-психологічної інтерпретації амбівалентного ставлення до дитини з особливими потребами та своєї батьківської ролі; недостатньо висвітлюють питання мультидисциплінарного й компенсаторного механізму організації психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами. Інноваційним у процесі розробки комплексної моделі психолого-педагогічного супроводу з позиції сімейно орієнтованого підходу постає інтегральне поєднання традиційних методів та інноваційних технологій психодіагностичного обстеження за допомогою комп'ютерного комплексу НС-психотест та імерсивних технологій психокорекційного та педагогічного супроводу родини на основі концепції BYOD та методології MARE (Mobile Augmented Reality Education).

2.5. Описати особливості структури та складових виконання наукової роботи.

На аналітико-констатувальному етапі здійснено аналіз стану сучасної організації

психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами, в Україні та поза її межами; узагальнено й систематизовано актуальні потреби, особливості та труднощі відповідних родин. Із метою розробки методологічних засад психолого-педагогічного супроводу проведено психодіагностичне дослідження психолого-педагогічних труднощів конструктивної взаємодії, природи виникнення деструктивних емоційних переживань у таких сім'ях. Апробовано спеціалізований характер допомоги, насамперед психологічний супровід, шляхом організації роботи психотерапевтичних груп для батьків дітей з особливими потребами в Центрі реабілітації для осіб з інвалідністю, в Лабораторії психології здоров'я МДПУ імені Богдана Хмельницького (за сприяння громадських організацій «Інститут психодрами, сучасної психології та психотерапії» (м. Київ) та «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин» (м. Мелітополь), Інклюзивно-ресурсного центру ММР ЗО (м. Мелітополь)).

На концептуальному етапі роботи, за результатами емпіричного дослідження, встановлено предиспозиції деструктивних емоційних переживань, які узагальнюються за просторовим, темпоральним, статусно-рольовим, ціннісно-нормативним, інформаційним та організмічним векторами. Апробовано спеціалізований характер допомоги (формування адекватного уявлення про суспільні процеси та місце дітей з особливими потребами в суспільному просторі; зняття комплексу провини й неповноцінності з кожного члена сім'ї; корекція внутрішнього психологічного стану батьків: стан неуспіху, пов'язаний з психофізіологічними порушеннями дитини, переведено в розуміння можливостей дитини, в радість від її початкових успіхів; перехід батьків з позиції переживання за дитину через її особливості в позицію творчого пошуку реалізації можливостей дитини; творча діяльність батьків, спрямована на дитину, що допомагає їй звільнитися від негативного впливу психотравмуючої ситуації) у формі психологічного супроводу шляхом організації роботи психотерапевтичних психодраматичних груп для батьків дітей з особливими потребами в Лабораторії психології здоров'я МДПУ імені Богдана Хмельницького (за сприяння громадських організацій «Інститут психодрами, сучасної психології та психотерапії» (м. Київ) і «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин» (м. Мелітополь) та Інклюзивно-ресурсного центру ММР ЗО (м. Мелітополь)).

На формувально-узагальнювальному етапі: впроваджено в інклюзивний простір систему психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами, відповідно до договорів про співпрацю (довідки про впровадження, договори); експліковано потенціал та можливості терапевтичного впливу сім'ї на компенсаторні можливості розвитку дітей з особливими потребами; удосконалено рефлексивну взаємодію у родині, що виховує дитину з особливими потребами; здійснено роботу з трьома психотерапевтичними групами за методом психодрами для батьків, які виховують дітей з особливими потребами: розроблено технологію відновлення резільєнтності таких батьків; укладено договори з реальними та потенційними замовниками (таблиця 9, таблиця 10) щодо подальшої співпраці у цьому напрямку. З метою обміну досвідом, популяризації наукових надбань та привертання уваги суспільства до проблеми інтеграції родин та дітей з особливими освітніми потребами в процес ефективної партнерської взаємодії у соціальному просторі було реалізовано низку заходів, а саме: проведено Міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію «Сучасні тенденції та концептуальні напрями розвитку інклюзивних практик / Current trends and conceptual directions of inclusive practices», спрямовану на декларування базового ціннісного смислового консенсусу з урахуванням домінуючої дитиноцентрованої спрямованості та обмін новітніми досягненнями психолого-педагогічних практик; розроблено і впроваджено наукове та науково-методичне забезпечення професійної підготовки фахівців, що є безпосередніми учасниками здійснення сімейноорієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини (на державному рівні – учителів, соціальних працівників, логопедів, психологів); видано методичний посібник, конспекти занять, вправи та завдання для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (мовлення, комунікація для

батьків та фахівців), монографію «Культура консенсуального діалогу дитини: теоретико-методологічні аспекти»; організовано та проведено наукові семінари, науково-практичні майстерні (таблиця 6, таблиця 15): підготовлено до захисту та захищено 9 магістерських кваліфікаційних робіт; підготовлено до захисту та пройдено передзахист 2 робіт на здобуття освітньо-наукового рівня PhD; впроваджено навчально-методичні майстерні з питань організації психолого-педагогічного супроводу учасників інклюзивного простору, зокрема реалізовано програму підвищення кваліфікації для вчителів «Особливості побудови партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу: психологічний та інклюзивний аспекти», програму вибіркового освітнього компонента освітнього рівня магістр «Психологічний супровід родини, яка виховує дитину з особливими потребами».

3. ОДЕРЖАНІ НАУКОВІ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНІ РЕЗУЛЬТАТИ (до 100 рядків тексту)

3.1. Результати етапів (відповідно до технічного завдання) наводяться у таблиці 1 цієї Форми:

Таблиця 1

Номер етапу/ строки	Назва етапу згідно з технічним завданням	Заплановані результати	Отримані результати
1 етап 01.01.2019-31.12.2019	**Аналітико-констатувальний.** Вивчення стану сучасної організації психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами (систематизація актуальних науково-практичних запитів і питань з вивчення потреб, особливостей та труднощів відповідних родин), психодіагностичне дослідження психолого-педагогічних проблем.	**Очікувані результати етапу:** – вивчення і аналіз теоретико-методологічного базису дослідження особливостей сімей, що виховують дітей з особливими потребами; − науково-аналітична робота щодо тлумачення понятійного апарату, поданого в системі психолого-педагогічного супроводу; − змістовний, структурований аналіз на основі психодіагностичного дослідження психолого-педагогічних проблем, труднощів конструктивної взаємодії, природи виникнення деструктивних емоційних переживань в родині, що виховує дитину з особливими потребами; узагальнення отриманих результатів з	1) підготовлено теоретико-методологічний базис дослідження особливостей сімей, що виховують дітей з особливими потребами; 2) підготовлено психодіагностичний комплекс, отримано психодіагностичні дані (300 респондентів) для аналітичної обробки та розробки системи психолого-педагогічного супроводу психолого-педагогічних проблем, труднощів конструктивної взаємодії, природи виникнення деструктивних емоційних переживань у родині, що виховує дитину з особливими потребами; узагальнення отриманих результатів із використанням методів математичного аналізу даних; 3) здійснено аналіз та синтез тлумачення понятійного апарату, поданого в системі

		використанням методів математичного аналізу даних; – детермінанти, які впливають на процес формування готовності членів сімей та осіб, які їх замінюють, до виховання дітей з особливими потребами; – розробка та концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, що виховує дитину з особливими потребами; – аналіз навчальних дисциплін «Медична психологія», «Основи клінічної психології», «Психосоматика», «Психологічне консультування», «Психологія сім'ї», «Практикум з групової психокорекції», «Основи логопедії», «Логодидактика», «Теорія виховання», «Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей» тощо у закладах вищої освіти з огляду на відповідність їх спрямованості на психолого-педагогічну допомогу сім'ям, що виховують дітей з особливими потребами. **Звітна документація:** Психодіагностичні дані для аналітичної обробки та розробки системи психолого-педагогічного супроводу, статті, оновлені програми навчальних дисциплін з урахуванням результатів дослідження, звіт за	психолого-педагогічного супроводу; 4) систематизовано детермінанти, які впливають на процес формування готовності членів сімей та осіб, які їх замінюють, до виховання дітей з особливими потребами; проаналізовано систему сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, що виховує дитину з особливими потребами; проведено наукові дискусії, вивчено експертні думки фахівців на базі Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща, м. Ченстохова), Канадської громадської організації «Friends of the mennonites centre in Ukraine» (Канада, м. Вінніпег), НО «Inclusive practices (Грузія) для просування на світовий і європейський ринок проєкту системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, що виховує дитину з особливими потребами; 5) здійснено аналіз навчальних дисциплін у МДПУ імені Богдана Хмельницького (кафедри – психології, початкової освіти, дошкільної освіти і соціальної роботи) з огляду на відповідність їх спрямованості на психолого-педагогічну допомогу сім'ям, що виховують дітей з особливими потребами; оновлено робочі програми з дисциплін. Результати І етапу представлено в тезах, 5 статтях у фахових виданнях України(із них 3 включено до

		перший етап роботи.	науковометричної бази Index Copernicus), рукописі 10 розділів у колективних монографіях (із них 1 розділ у закордонній колективній монографії (SENSE)), 2 навчально-методичних посібниках, 1 довіднику, 4 договорах про співпрацю (з них 1 міжнародний), 7 довідках про впровадження результатів дослідження, 4 свідоцтвах про реєстрацію авторського права на твір.
2 етап 01.01.2020-31.12.2020	**Концептуальний** Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами.	**Очікувані результати етапу:** – створення методології й алгоритмів упровадження системи психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами; розробка та апробація інноваційних форм, методів, методик, технологій активного виховного впливу, міжособистісної взаємодії (на державному рівні); – оформлення методологічних засад впровадження системи психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами, в інклюзивний простір та практику діяльності працівників інклюзивно-ресурсних центрів, практичних психологів, педагогів, соціальних працівників, логопедів та інших фахівців, що надають безпосередню допомогу цим родинам; – розробка банку-практикуму	1) на загальнонауковому та конкретно-науковому рівнях методології доповнено наукові уявлення про природу виникнення деструктивних емоційних переживань у родині, яка виховує дитину з особливими потребами (встановлено предиспозиції деструктивних емоційних переживань; схарактеризовано материнську амбівалентність; виявлено глибинно-психологічні детермінанти виникнення деструктивних емоційних переживань батьків); на конкретно-науковому та дослідницько-процедурному рівнях методології – основні складові психолого-педагогічного супроводу, які забезпечують єдність і послідовність корекційного процесу; розроблено та апробовано інноваційні форми, методики, технології активного виховного впливу, міжособистісної взаємодії членів родини; конкретизовано мішені психологічної корекції станів навченої безпорадності батьків, що впливають на готовність до виховання дітей з особливими потребами;

		тренінгової, консультативної, корекційної допомоги для батьків та інших членів сім'ї, що має на меті покращення процесу ефективної діалогічної взаємодії, гармонізації родинних взаємовідносин, зниження почуття провини, сорому та інших деструктивних емоційних переживань особистості; – створення інтернет-ресурсу як онлайн-платформи спрямованого комунікативного тривекторного простору «вчитель-родина-фахівець» з метою покращення взаємодії, взаємодопомоги та взаєморозуміння між родинами (батьками, опікунами, членами родини), вчителем та фахівцями (психологами, соціальними педагогами, логопедами та представниками благодійних організацій); – розробка та апробація метафоричних асоціативних карт «Емоційний світ родини» і психотерапевтичних казок як елемента психодіагностичного, корекційного й терапевтичного супроводу сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами; – наукова рефлексія проблеми розробки методології та	2) концептуалізовано методологічні засади, ідеї, принципи, системи психолого-педагогічного супроводу, що має спиратися на індивідуальний підхід до дослідження та сімейно-орієнтований підхід до роботи в інклюзивному просторі; застосовано комунікативно-діалогічний підхід, що відповідає гуманітарно-герменевтичному стандарту та передбачає розуміння проблем кризового життя, негараздів інших людей як власної можливості, що свідомо вимагає толерації; визначено організаційні засади системи психолого-педагогічного супроводу сімей; триває розробка методології психолого-педагогічного супроводу, зокрема психологічної підтримки батьків; інформаційно-методичної підтримки залученого до роботи з ними педагогічного та медичного персоналу; 3) розроблено банк-практикум тренінгової, консультативної, корекційної допомоги для батьків та інших членів сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами, а також для педагогічних працівників; здійснено апробацію психологічного супроводу батьків дітей з особливими потребами через психодраму на базі Лабораторії психології здоров'я МДПУ імені Богдана Хмельницького (за сприяння громадських організацій «Інститут психодрами, сучасної психології та психотерапії» (м. Київ) і «Особливе батьківство. Захист

		впровадження системи психолого-педагогічного супроводу цих сімей. **Звітна документація:** методичні рекомендації, статті, рукописи розділів у колективних монографіях, банк-практикум, метафоричні асоціативні карти, збірник психотерапевтичних казок, довідки про впровадження; звіт за результатами другого етапу роботи.	прав особливих родин» (м. Мелітополь) та Інклюзивно-ресурсного центру ММР ЗО (м. Мелітополь); 4) створено інтернет-ресурс fsn.org.ua, який є платформою онлайн спрямованого комунікативного тривекторного простору «вчитель-родина-фахівець» задля покращення взаємодії, взаємодопомоги та взаєморозуміння між родинами, учителем та фахівцями (психологами, соціальними педагогами, логопедами та представниками благодійних організацій); 5) розроблено й апробовано метафоричні асоціативні карти «Сімейна скриня» для вивчення та корекції емоційного світу родини; психотерапевтичні казки «Казки для дружньої сім'ї» для психодіагностичного, корекційного та терапевтичного супроводу сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами; 6) сформовано методологію теоретико-практичного супроводу сімейних відносин та міжособистісних взаємин в інклюзивному просторі через ретельний аналіз сучасного стану організації психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами, в Україні та поза її межами, а також узагальнення й систематизацію актуальних потреб сімейного простору, особливостей та особливих проживання складних ситуацій, розгорнутих у ньому з ірраціональними ситуаціями, встановлено трансгенераційні обгрунтовано інтегративні принципи внутрішньоособистісних

3.2. Докладно розкрити одержані наукові результати, навести описи науково-технічних розробок, методик суспільних практик, положень, регламентів, стандартів, проектів нормативно-технічних документів, творів, що створюватимуться, змінюватимуться та/або доповнюватимуться авторами.

Нове наукове знання.

Вперше в науковому обігу: представлено зміст і дотримку сімейного простору, ускладненого переживанням батьками амбівалентних почуттів до дитини з особливими потребами; розкрито зміст батьківської амбівалентності в тісному зв'язку з ірраціональними установками, соціальними стереотипами та копінг-поведінкою; встановлено трансгенераційні патерни уявлень про батьківську поведінку; визначено систему принципів каузальної атрибуції батьків як стратегій упорядкування переживань та розв'язання внутрішньоособистісних

конфліктів; створено та валідизовано на вибірці батьків дітей з особливими потребами Скринінгову шкалу «Батьківської Темної тріади» (на базі Короткого опитувальника «Темної тріади» SD3); визначено механізми патологізації відносин у системах «батьки – дитина з особливими потребами», «батьки – здорові діти», «подружжя», «родина – близькі родичі», «родина – соціалізація»; «родина – фахова допомога»; встановлено провідну роль моральної травматизації та морального страждання батьків, які виховують дітей з особливими потребами, уточнено зміст морального страждання, проведено порівняльний аналіз відповідних переживань батьків (чоловіків і жінок); з'ясовано зв'язок особистісних характеристик батьків і типології маніпулятивної поведінки, спричиненої самостигматизацією; уточнено психосемантичне навантаження та проєктивний зміст переживання батьками ключових категорій, які зумовлюють взаємодію з дитиною, зокрема: «моє життя», «моя родина», «моє майбутнє», «мій біль»; визначено й підтверджено даними опитування патерни переживання та подолання негативних психоемоційних переживань батьками щодо дітей та контексту життєвих перспектив; розроблено та концептуалізовано систему сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, що виховує дитину з особливими потребами.

Уточнено зміст: проблеми «втечі у хворобу» та явища сублімаційно-компенсаторних перспектив психіки, зокрема уявлень батьків щодо самореалізації потенціалу дітей з особливими потребами; специфіки взаємоінтеграції почуття провини батьків та дітей з особливими потребами і взаємопов'язаності почуття провини як чинника схильності до самопокарання, що спричинює деструктивні тенденції самодепривації, самообмеження, самозвинувачень, почуття неповноцінності та схильності до суїциду; стратегій поведінки батьків, зокрема таких як: «девіантне батьківство», «відмова від дитини»; «експериментування з народженням здорової дитини»; сімейних переживань за параметрами взаємної дієвості та взаємовпливів; феномену «едіпальна довершеність», який має зв'язок з перинатальним періодом розвитку дитини; концептів глибинно-психологічно-архетипної сутності почуття провини, як і його зумовленість з системою психологічних захистів у батьків; дискурсивну технологію міжособистісного спілкування та рефлексивної взаємодії у сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами.

Технології та програмні продукти детально описані в таблицях 6 і 15, наведемо основні з них: апробація технології використання колоди метафоричних карт «Сімейна скриня» для роботи з переживанням амбівалентності почуття провини; апробація психотерапевтичних казок як елемента корекційного та терапевтичного супроводу дитини і сім'ї, що виховує дитину з особливими потребами; апробація психодрами як методу групової психокорекції у роботі з батьками дітей з особливими потребами; банк-практикум тренінгової, консультативної та корекційної допомоги для батьків та інших членів сім'ї, що має на меті покращення процесу ефективної діалогічної взаємодії, гармонізації родинних взаємовідносин, зниження почуття провини, сорому та інших деструктивних емоційних переживань особистості; інтернет-ресурс fsn.org.ua як платформа онлайн спрямованого комунікативного тривекторного простору «вчитель-родина-фахівець», з метою покращення діалогічної взаємодії, взаємодопомоги та взаєморозуміння між родинами (батьками, опікунами, членами родини), учителем та фахівцями (психологами, соціальними педагогами, логопедами та представниками благодійних організацій); програма підвищення кваліфікації для вчителів «Особливості побудови партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу: психологічний та інклюзивний аспекти».

3.3. Визначити, які з результатів і як саме були науково обґрунтовані та доведені. Які результати розробки було створено виключно на основі узагальнення практичного досвіду.

Технології комплексного супроводу є необхідною складовою освітньої системи та соціальної політики взагалі, що дозволяє створювати умови для ефективного розвитку дітей з

особливими потребами. Система психолого-педагогічного супроводу має охоплювати всю родину, тим самим збільшуючи ефективність компенсації порушеного розвитку дітей, нормалізуючи дитячо-батьківські стосунки та соціалізацію сім'ї в цілому.

Науково обґрунтовано та доведено результати:

– на загальнонауковому та конкретно-науковому рівні методології доповнено наукові уявлення про природу виникнення деструктивних емоційних переживань в родині, що виховує дитину з особливими потребами: встановлено предиспозиції деструктивних емоційних переживань; схарактеризовано материнську амбівалентність; виявлено глибинно-психологічні детермінанти виникнення деструктивних емоційних переживань батьків;

– на конкретно-науковому та дослідницько-процедурному рівнях методології виокремлено основні складові психолого-педагогічного супроводу, які забезпечують єдність і послідовність корекційного процесу; розроблено й апробовано інноваційні форми, методики, технології активного виховного впливу, міжособистісної взаємодії членів родини; конкретизовано мішені психологічної корекції станів навченої безпорадності батьків, які впливають на готовність до виховання дітей з особливими потребами;

– концептуалізовано методологічні засади, ідеї, принципи системи психолого-педагогічного супроводу, що має спиратися на індивідуальний підхід до дослідження та сімейно-орієнтований підхід до роботи в інклюзивному просторі;

– розроблено комунікативно-діалогічний підхід, що відповідає гуманітарно-герменевтичному стандарту та передбачає порозуміння проблем кризового життя, негараздів інших людей як власної можливості, що свідомо вимагає толерації;

– створено та валідизовано на вибірці батьків дітей з особливими потребами Скринінгову шкалу «Батьківської Темної тріади» (на базі Короткого опитувальника «Темної тріади» SD3);

– визначено механізми патологізації відносин у системах «батьки – дитина з особливими потребами», «батьки – здорові діти», «подружжя», «родина – близькі родичі», «родина – соціалізація» та «родина – фахова допомога»;

– встановлено провідну роль моральної травматизації та морального страждання батьків, які виховують дітей з особливими потребами, уточнено зміст морального страждання, проведено порівняльний аналіз відповідних переживань батьків (чоловіків і жінок);

– визначено й підтверджено даними опитування патерни переживання та подолання негативних психоемоційних переживань батьками щодо дітей та контексту життєвих перспектив.

На основі узагальнення практичного досвіду:

– розроблено та впроваджено інноваційні технології розвитку психолого-педагогічних ресурсів особистості батьків дітей з особливими потребами;

– доповнено уявлення про: зміст архетипічної програми ірраціональної провини, в її варіативності; використання в психоаналітико-діалогічній взаємодії репродукцій художніх полотен в глибинній корекції батьків дітей з особливими потребами; основи системного підходу до корекції почуття провини у батьків дітей з особливими потребами;

– з'ясовано зв'язок особистісних характеристик батьків і типології маніпулятивної поведінки, спричиненої самостигматизацією;

– уточнено психосемантичне навантаження та проєктивний зміст переживання батьками ключових категорій, які зумовлюють взаємодію з дитиною, зокрема: «моє життя», «моя родина», «моє майбутнє», «мій біль»;

– впроваджено колоду метафоричних карт «Сімейна скриня» як психодіагностичного та психокорекційного інструментарію на моделі керованої проєкції та зворотного зв'язку; апробації методологічних засад метафоризації переживань батьків дітей з особливими потребами;

– апробовано психодраму як метод групової психокорекції у роботі з батьками дітей з особливими потребами.

– визначено організаційні засади та впроваджено систему психолого-педагогічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами, в інклюзивний простір та практику діяльності працівників інклюзивно-ресурсних центрів, практичних психологів, педагогів, соціальних працівників, логопедів та інших фахівців, що надають безпосередню допомогу цим родинам, зокрема психологічну підтримку батькам; інформаційно-методичну підтримку залученому до роботи з ними педагогічному і медичному персоналу.

3.4. Довести наукову і науково-прикладну новизну результатів на основі їх порівняння з існуючими аналогами у світовій науці на основі посилань на конкретні публікації. Список цих публікацій навести у таблиці 8 цієї Форми. Довести переваги отриманих результатів над аналогами, суміжними науковими напрацюваннями світової спільноти вчених.

У дослідженні вперше представлено зміст батьківської амбівалентності в тісному зв'язку з ірраціональними установками, соціальними стереотипами та копінг-поведінкою; встановлено трансгенераційні патерни уявлень про батьківську поведінку; визначено систему принципів каузальної атрибуції батьків як стратегії упорядкування переживань та розв'язання внутрішньоособистісних конфліктів; встановлено провідну роль моральної травматизації та морального страждання батьків; визначено механізми патологізації відносин у системах «батьки – дитина з особливими потребами», «батьки – здорові діти», «подружжя», «родина – близькі родичі», «родина – соціалізація»; «родина – фахова допомога». Українськими вченими неодноразово досліджувались особливості психоемоційних станів батьків дітей з психофізичними вадами (А. Душка, Т. Скрипник); характеристики батьківських реакцій (О. Зерницький, Т. Вісковатова), вплив довгострокової кризи на психологічний, соціальний та соматичний рівні дисфункцій у родині (І. Левченко, В. Ткачева). Проте в цих роботах не розглядалося питання глибинно-психологічної інтерпретації амбівалентного ставлення до дитини з особливими потребами та батьківські ролі.

Зарубіжними науковцями натомість було виокремлено фактори, що спричинюють стрес у батьків з дітьми з інвалідністю (Ю. Хісао) та дітьми-аутистами (А. Сім, С. Ваз, Р. Корді, А. Джойстей, Д. Парсон). З огляду на це, нами уточнено зміст специфіки взаємоінтеграції почуття провини батьків і дітей з особливими потребами як чинника схильності до самопокарання, що зумовлює деструктивні тенденції самодепривації, самообмеження, самозвинувачень, почуття неповноцінності та схильності до суїциду у батьків, а також зміст таких стратегій поведінки батьків як «девіантне батьківство», «відмова від дитини»; «експериментування з народженням здорової дитини».

Українські та закордоні вчені також досліджували особливості психологічної допомоги сім'ям, що виховують дітей раннього віку з порушеннями розвитку (Г. Кукуруза), методики та моделі супроводу батьків дітей з вадами (Дж. Тумлу, Р. Акдоган, А. Туркум), сімейну систему реабілітації (Дж. Роланд). Однак, у зазначених роботах не розглядались детермінанти, які впливають на готовність сімей до виховання дітей з особливими потребами. У нашій роботі концепція системи психолого-педагогічного супроводу сімей передбачала визначення не лише детермінант, які впливають на готовність сімей до виховання дітей з особливими потребами, а й основних напрямів взаємодії з батьками, конкретизацію організаційних засад та мішеней психологічної корекції станів навченої безпорадності батьків, що впливають на готовність до виховання дітей з особливими потребами. У зв'язку з цим визначено наступні детермінанти: соціальні стереотипи сприйняття; сімейна ідеологія / внутрішні переконання, процеси; взаємодія з фахівцями, установами. Доведено вплив «образу дитини» та пов'язаного з ним ступеня невідповідності дитини очікуванням батьків. Виявлено інфантильні чинники взаємодії батьків та дітей з характером соціально-перцептивних викривлень. Уточнено зміст механізмів пошуку батьками вторинної винагороди та розкрито етапність процесу інвалідизації родини.

Систематизовано викривлення сімейного функціонування як чинника деструктивних переживань: порушення взаємодії з соціумом; порушення внутрішньосімейних відносин, особливо подружніх; порушення репродуктивної поведінки; формування неправильних установок на лікування та виховання дитини; дезадаптивні форми поведінки батьків (сенситивність, афективність, тривожність, амбівалентність, домінантність, егоцентричність, гіперсоціальність). Уточнено зміст феномену психологічного відторгнення допомоги за такими типами: повна анозогнозія, амбівалентна анозогнозія, паранозогнозія, парадоксальна анозогнозія, формальна нозогнозія, адекватна нозогнозія, гіпернозогнозія.

У дослідженні схарактеризовано та впроваджено інноваційні технології розвитку психолого-педагогічних ресурсів особистості батьків дітей з особливими потребами й апробовано психодраму як метод групової психокорекції у роботі з такими родинами. Обґрунтовано конструктивне поєднання традиційних та інноваційних психодіагностичних, корекційних і педагогічних технологій, що надає можливість для комплексного супроводу та побудови ефективних партнерських взаємовідносин у проєкції «фахівець – родина – дитина – суспільний простір». Напрацювання авторів та їх опис представлено в таблицях 2-6, 12-15 цього звіту.

3.5. Обґрунтувати цінність очікуваних результатів для світової та вітчизняної науки.

Цінність очікуваних результатів для світової та вітчизняної науки визначається тим, що завдяки створенню умов для встановлення конструктивних зв’язків між дітьми з особливими потребами, членами їх сімей та освітніми закладами створено належний психолого-педагогічний супровід, мета якого покращити та оптимізувати процес соціалізації дітей та членів їх родин. Система організації психолого-педагогічного супроводу, функціональність якої забезпечується комплексом взаємозв’язаних і взаємозумовлених психологічних впливів: діагностично-прогностичних, організаційно-методичних, корекційно-розвивальних, консультативних і просвітницько-профілактичних, надає можливість систематизувати ефективний досвід інтеграції родини, яка виховує дитину з особливими потребами, в суспільний простір та сприяє ефективній партнерській взаємодії. Розроблені практико-орієнтовані технології, на основі інтеграції інноваційних, інтерактивних, імерсивних технологій і традиційної системи супроводу, дозволяють розширити можливості адаптивного індивідуального підходу до дитини згідно з нозологією порушення, та до родини – з урахуванням ресурсності та динаміки міжособистісної взаємодії. Використання індивідуальних алгоритмів психолого-педагогічного супроводу сім’ї гарантує персоніфіковану траєкторію особистісного та соціального розвитку дитини. Поліфункціональність, варіативність та мобільність системи психолого-педагогічного супроводу забезпечує можливість використання окремих змістових блоків як автономних програм особистісно орієнтованого впливу. Важливим для світової практики є переорієнтація з дитиноцентрованої моделі організації інклюзивного простору на сімейно орієнтовану модель, де родина розглядається як джерело розвитку соціальної компетентності дитини, здатності особистості, що розвивається, внаслідок формування соціально-психологічних механізмів успішно взаємодіяти з оточенням у системі макро- та мікросередовища. Досвід апробації та впровадження наукових і практико орієнтованих розробок (див. табл. 6, 15) є ефективною інформаційною платформою для партнерської взаємодії фахівців у процесі організації командного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами. Результати наукової роботи опубліковано в закордонних виданнях офіційними мовами Європейського Союзу, що сприяє поширенню досвіду українських науковців за кордоном (табл. 2, 5). Українські організації нині зацікавлені в розширенні досвіду та результатів дослідження, що підтверджується попередніми домовленостями (таблиця 9).

4. ПРАКТИЧНА ЦІННІСТЬ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ ТА СУСПІЛЬСТВА

(до 100 рядків)

4.1. Визначити та обґрунтувати використання очікуваних результатів для конкретної галузі суспільної практики, потреб розвитку соціогуманітарної сфери (для соціогуманітарного напряму), вирішення світових проблем; довести відповідність потребам суспільства та економіки країни. Навести дані проведених маркетингових досліджень щодо просування результатів на світовий ринок, визначити потенційних замовників (таблиця 9 цієї Форми), навести перелік реальних майбутніх користувачів, з якими вже встановлено попередні договірні відносини (таблиця 10 цієї Форми).

Сьогодні проблема психолого-педагогічного супроводу членів сімей, що виховують дітей з особливими потребами, остаточно не вирішена не лише на регіональному та державному, але й на європейському та світовому рівні. При використанні результатів наукової роботи важливою видається орієнтація витрат на досягнення конкретної мети та безпосереднє впровадження в суспільну практику просвітницьких та інформаційних рекомендацій для батьків та осіб, які залучені до роботи з дітьми з особливими потребами.

Для просування ідей проєкту на світовий і європейський ринок укладено договори про співпрацю з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща, № 04/38-32 від 10.12.2019 р.), з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща, № 01/40-06 від 09.09.2020 р.). У Вищій лінгвістичній школі (м. Ченстохова, Польща) проведено тренінги та майстер-класи на тему «Використання психологічної моделі раннього втручання з батьками, які виховують дітей з інвалідизуючими захворюваннями» та «Формування професійної стійкості фахівця у сучасному освітньому просторі». В університеті Humanitas (м. Сосновець, Польща) з іноземними фахівцями обговорено сучасні тенденції імплементації інноваційних європейських та вітчизняних інклюзивних практик у процес психологічного супроводу сімей, що виховують дітей з особливими потребами, отримано договірні домовленості про співпрацю.

Результати дослідження успішно використовуються українськими закладами освіти, інклюзивно-ресурсними центрами, центрами реабілітації для осіб з інвалідністю, центрами соціального обслуговування, об'єднаними територіальними громадами Запорізької області (таблиця 10). Успішно реалізовуються договори з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області (№ 46/38-06 від 27.11.2019 р.), з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області (№ 43/38-06 від 27.11.2019 р.), з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області (№ 45/38-06 від 27.11.2019 р.), з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування (№ 57/38-06 від 28.10.2020 р.), з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради (№ 54/38-06 від 04.09.2020 р.), з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області (№ 43/39-06 від 11.11.2021 р.); з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро (№ 41/39-06 від 11.11.2021 р.; № 42/39-06 від 11.11.2021 р.); з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р.); з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р.); з Національним педагогічним університетом імені М.П. Драгоманова (білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р.); з Олександрівською об'єднаною територіальною громадою Запорізької області (№ 23/39-07, 2021 р.), з Новінською сільською радою (№ 08/39-07, 2021 р.).

Результати дослідження впроваджено в практику роботи низки комунальних установ, закладів освіти Запорізької та Херсонської областей (таблиці 6, 15), зокрема: Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області, Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю Мелітопольської міської ради

Запорізької області, Нижньосірогозької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Херсонської області, Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 15 Мелітопольської міської ради Запорізької області, Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 22 Мелітопольської міської ради Запорізької області, Новотроїцького районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Запорізької області, Охримівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Кирилівської селищної ради Запорізької області, а також у практику роботи іноземних закладів вищої освіти, зокрема, Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохова, Польща).

Для реалізації можливостей міждисциплінарності отримано попередні домовленості про співпрацю з Національним медичним університетом імені О.О. Богомольця (м. Київ) за такими напрямами: визначення зв'язку патологізованого переживання провини з психосоматизацією особистості батьків і дітей; вивчення проблеми «втечі у хворобу» та явищ сублімаційно-компенсаторних перспектив психіки, зокрема уявлень батьків щодо самореалізації потенціалу дітей з обмеженими можливостями здоров'я.

Серед потенційних замовників (таблиця 9) благодійні організації, що фінансуються закордонними фондами, іноземні й українські заклади вищої освіти, товариства з обмеженою відповідальністю, комунальні заклади й об'єднані територіальні громади Запорізької області. Результати наукової теми також впроваджуватимуться в інноваційному освітньому проєкті «Нова українська школа, університет, громада, влада – координація взаємодії на інтелектуальній платформі TeachHub» МОН України (наказ МОН від 29.09.2021 р. № 1041 "Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту «Нова українська школа, університет, громада, влада – координація взаємодії на інтелектуальній платформі TeachHub» на вересень 2021 – квітень 2026 рр.", наказ МДПУ імені Богдана Хмельницького «Про створення творчої групи та призначення відповідальних осіб за наповнення інформаційними матеріалами рубрик Інтелектуальної платформи TeachHub серед науково-педагогічних працівників університету» від 16.11.2021 р. № 108/39-04).

Безумовно, супровід соціалізації та адаптації сімей, що виховують дітей з особливими потребами сприятиме забезпеченню економічного прогресу та розвитку держави.

4.2. Довести доцільність витрачання відповідних коштів державного бюджету для одержання наведених науково-прикладних результатів, що соціальний та економічний ефекти від впровадження результатів наукових робіт, науково-технічних (експериментальних) розробок перевищать витрати.

Практичне використання результатів наукової роботи полягає у застосуванні методології інтегрованого психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами, для забезпечення належних умов її життєдіяльності та адаптації в соціумі. Це сприятиме підвищенню ефективності реалізації цілей державних і регіональних освітніх та соціальних програм. Соціально-економічний ефект від результатів дослідження полягає в оптимізації використання коштів, які прямо чи опосередковано виділяються на функціонування реабілітаційних та ресурсно-інклюзивних центрів для дітей з особливими потребами, а також на підвищення кваліфікації фахівців, які працюють з такими дітьми та їх родинами.

У межах виконання науково-дослідної теми розроблено наукові та науково-методичні праці для забезпечення професійної підготовки фахівців, що є безпосередніми учасниками сімейно орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини (учителів, соціальних працівників, логопедів, психологів – на державному рівні), а саме: «Комплекс психолого-методичних порад батькам та педагогічним працівникам, які виховують дітей з затримкою психічного розвитку: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія», «Комплекс психолого-методичних порад батькам та педагогічним працівникам, які виховують гіперактивну дитину з синдромом дефіциту уваги: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія», «Довідник вчителя інклюзивного класу початкової школи та батьків, що виховують дітей з

особливими освітніми потребами», «Навчально-методичні рекомендації щодо роботи з метафоричними асоціативними картами “Пристань щастя”», «Трансформаційна психологічна гра “Розправ крила”: методичний посібник», «Навчально-методичні рекомендації для роботи в авторській техніці об’ємна пісочна мандала “Грані власного Я”», «Арт-терапевтичні вправи для дітей молодшого шкільного віку: навчально-методичний посібник», «Казки для дружної сім’ї: наочно-навчальні матеріали для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія, 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта», «Логопедичні ігри для дітей від 2 до 7 років: навчально-методичний посібник», підручник «Практикум із групової психокорекції», «Метафоричні асоціативні карти “Сімейна скриня” для роботи з сім’ями, які виховують дітей з особливими потребами: навчально-методичний матеріал», навчально-методичний посібник «Інтенсивна практика використання метафори метелика в психологічній роботі: добірка авторських технік», «Банк-практикум: технології психологічного супроводу інклюзивного простору: науково-методичне видання», «Методичний довідник учителя-логопеда: навчально-методичний посібник», «Конспекти занять, вправи і завдання для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: мовлення, комунікація (для батьків та фахівців): методичний посібник». Зазначені видання розповсюджено відповідно до договорів (таблиця 6, 15) серед закладів вищої освіти та закладів, які безпосередньо забезпечують супровід сімей, що виховують дитину з особливими потребами.

Розроблено й апробовано навчально-методичні майстерні з питань організації психолого-педагогічного супроводу учасників інклюзивного простору. Сертифікаційні програми для батьків та осіб, які залучені до роботи з дітьми з особливими потребами «Розвиток потенційних можливостей самозбереження особистості в проєкції інклюзивного простору», «Тьюторський супровід сімей, які виховують дітей з особливими потребами», науково-практичні курси «Сучасні практико орієнтовані технології в психології», «Менеджмент кризового та екстреного психологічного втручання», «Практична робота психолога-консультанта», програма підвищення кваліфікації для вчителів «Особливості побудови партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу: психологічний та інклюзивний аспекти», програма вибіркового освітнього компонента освітнього рівня магістр «Психологічний супровід родини, яка виховує дитину з особливими потребами» мають попит на ринку освітніх послуг і реалізовуються на системній основі. Виконавцями наукової теми було залучено 158,8 тис. грн. згідно з договорами про надання платних послуг. Вся друкована продукція була безкоштовно розповсюджена серед установ-партнерів.

Використання результатів роботи здійснюється за трьома векторами: батьки – дитина – педагогічні працівники. Вивчення практичного стану проблеми інклюзії підтвердило нагальну необхідність спеціальної організації соціального середовища для залучення дітей з особливими потребами до спільної діяльності зі здоровими однолітками в межах загальноосвітнього закладу. Важливим напрямком наших досліджень постає і робота з батьками здорових дітей, спрямована на формування у них емпатично-толерантного ставлення до дітей з особливими потребами. З огляду на це, одним із завдань сьогодення є навчання батьків і педагогічних працівників створенню позитивного психологічного поля для успішного залучення дітей з особливими потребами в освітній простір Нової української школи.

4.3. Довести цінність результатів для підготовки фахівців у системі освіти, зокрема вищої. При цьому відокремити використання очікуваних результатів за проектом від науково-методичних завдань, що виконуються викладачами у межах їх основної науково-педагогічної діяльності. Навести у таблиці 11 цієї Форми тематику досліджень магістрантів (студентів), аспірантів і докторантів, кількість місяців роботи за темою.

До виконання наукової теми було залучено 3 здобувачів вищої освіти за рівнем магістр і 5 здобувачів вищої освіти за освітньо-науковим рівнем PhD. Результати науково-дослідної роботи висвітлено при підготовці двох дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора

філософії – Варіної Г.Б. «Формування професійної стійкості майбутнього практичного психолога» та Георгадзе Т.О. «Організаційно-педагогічні умови формування сімейних цінностей в учнів основної школи», які успішно пройшли передзахист у 2021 році.

Результати дослідження використано при укладанні освітньо-професійних програм першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальностей 053 Психологія; 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта. На підставі здобутих матеріалів оновлено робочі програми, додано лекції та практичні заняття в освітніх компонентах «Медична психологія», «Основи клінічної психології», «Психосоматика», «Комплекс тренінгових програм в умовах інклюзивного навчання», «Клінічна психологія», «Спеціальна психологія».

Науково-дослідну роботу за зазначеною тематикою реалізовано через захист 14 кваліфікаційних робіт другого освітнього рівня (магістр), 1 наукової роботи на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт (призове місце у ІІ турі у 2019 р.), 1 наукової роботи на Запорізькому обласному конкурсі обдарованої молоді у галузі науки (призове місце, молодий учений – Варіна Г.Б., керівник – Ковальова О.В.). Також Варіна Г.Б. виступила співорганізатором наукового конкурсу International scientific project «Europen Intergation in Education, Culture» – «1:0 in Favor of the «New Player», підготувавши учасника-переможця.

5. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ (зараховуються виключно роботи, які належать колективу виконавців)

5.1. Перелік статей у журналах, що входять до наукометричних баз даних (Social Science Citation Index, Web of Science, Scopus та інші), наводяться у таблиці 2 цієї Форми.

Таблиця 2

№ з/п	Повні дані статей (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)	Наукометрична база даних
1	Viacheslav V. Osadchyi, Hanna B. Varina, Kateryna P. Osadcha, Olesia O. Prokofieva, Olha V. Kovalova, Arnold E. Kiv. Features of implementation of modern AR technologies in the process of psychological and pedagogical support of children with autism spectrum disorders. *CEUR Workshop Proceedings*. Vol-2731 p. 263-282 urn:nbn:de:0074-2731-0 ISSN 1613-0073; https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85096901540&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&st1=Varina+H.&st2=&sid=5bf17246af9d87d6b177c8e9a02336ca&sot=b&sdt=b&sl=22&s=AUTHOR-NAME%28Varina+H.%29&relpos=2&citeCnt=3&searchTerm=; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11508/	**Scopus**
2	Kovalova O., Prokofieva O., Chorna V. Ways to establish a constructive dialogue between participants in the educational process (teachers, children and their parents) in an inclusive education. *AD ALTA. Journal of Interdisciplinary Research.* 2021. ISSUE NO.: 11/02/XXI. (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXI). P. 170-175. Режим доступу: http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxi; http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110221/PDF/110221.pdf; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12113/	**Web of Science**
3	Osadchyi, V. V., Varina, H. B., Osadcha, K. P., Kovalova, O. V., Voloshyna, V. V., Sysoiev, O. V., & Shyshkina, M. P. (2021). The use of augmented reality technologies in the development of emotional intelligence of future specialists of socionomic professions under the conditions of adaptive	**Scopus**

	learning. *Paper presented at the CEUR, 2898. P.* 269-293. https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85109785623&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=81805bc316fccb8846aea02335962c22&sot=b&sdt=b&sl=22&s=AUTHOR-NAME%28Varina+H%2f%29&relpos=2&citeCnt=1&searchTerm=; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12310	
4	Garmash O., Tsarkova O. Psycholinguistic aspects of formation of english innovative concepts in the sphere of parenting, based on the feeling of parental guilt . *AD Alta: journal of interdisciplinary research*. 2021. № 11/01 (volume 10, issue 1). P. 70-78. Режим доступу: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/1101/PDF/1101.pdf; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12324	**Web of Science**
5	Varina, H. B., Osadchyi, V. V., Osadcha, K. P., Shevchenko, S. V., & Lytvynova, S. H. (2020). Peculiarities of cloud computing use in the process of the first-year students' adaptive potential development. *Paper presented at the CEUR, 2879.* P. 521-538. https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85108026160&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=81805bc316fccb8846aea02335962c22&sot=b&sdt=b&sl=22&s=AUTHOR-NAME%28Varina+H%2f%29&relpos=4&citeCnt=3&searchTerm=; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12309	**Scopus**
6	Osadchyi, V., Varina, H., Falko, N., Osadcha, K., & Katkova, T. (2021). The peculiarities of the usage of AR technologies in the process of hardiness of future professionals. Paper presented at the *Journal of Physics, 1840*(1) doi:10.1088/1742-6596/1840/1/012059 Retrieved from www.scopus.com https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85103484663&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=862fa1e7c842d46f5950a8dda642297c&sot=b&sdt=b&sl=22&s=AUTHOR-NAME%28Varina+H.%29&relpos=0&citeCnt=1&searchTerm; doi: 10.1088/1742-6596/1840/1/012059; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12311	**Scopus**
7	Osadchyi, V. V., Varina, H. B., Prokofiev, E. H., Serdiuk, I., & Shevchenko, S. V. (2020). Use of AR/VR technologies in the development of future specialists' stress resistance: Experience of STEAM-laboratory and laboratory of psychophysiological research cooperation. Paper presented at the CEUR Workshop Proceedings, 2732 634-649. https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85096134391&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&st1=Varina+H&st2=&sid=de1ffdc32e39e09c2f35431185e8708b&sot=b&sdt=b&sl=21&s=AUTHOR-NAME%28Varina+H%29&relpos=1&citeCnt=0&searchTerm=; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10932/	**Scopus**

Анотації статей, у яких подано основні результати дослідження, наведено у таблиці 12 цієї Форми українською мовою.

5.2. Статті у журналах, що входять до переліку фахових видань України, статті у закордонних журналах, що не увійшли до підпункту 5.1 цього пункту, а також тези доповідей англійською мовою на міжнародних конференціях наводяться у таблиці 3 цієї Форми.

Таблиця 3

№ з/п	Повні дані статей і тез доповідей (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)
1	Варіна Г.Б., Ковальова О.В. Психологічні засади супроводу сімей, які виховують дітей з інвалідизуючими захворюваннями *Збірник наукових праць «Теорія і практика сучасної психології»*. №1. Т.3, 2020. С. 137-142. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8366/; http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2020/part_3/26.pdf – Index Copenicus
2	Прокоф'єва О.О., Царькова О.В., Аносова Д.І. Психологічний аспект синдрому раннього дитячого аутизму. *Психологічний часопис*. 2019. Том 5. № 4. С. 67-80. – Фахове видання, Index Copernicus. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8289,
3	Шульга О., Царькова О., Сахарова К. Система інклюзивної освіти як об'єкт державного управління в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування. Збірник наукових праць*. Вип. 2. № 41. С. 99-109. – Фахове видання. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8391
4	Царькова О.В., Шульга О.С. Особливості реалізації програм державної підтримки дітей з обмеженими можливостями. *Публічне адміністрування: теорія і практика*. 2019. Вип. 1. № 21. – Фахове видання. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8389, http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-01(21)/index.html
5	Братишко Т.А. Інклюзивна освіта в Україні та особливості її концепції. *Науковий вісник льотної академії. Серія : Педагогічні науки*. 2019. Вип. 5. Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12300
6	Георгадзе Т.О. Функціонування сім'ї в умовах української соціальної політики. *Молодь і ринок*. № 1 (168) січень 2019. ДДПУ імені Івана Франка, 2019. 157 с. С. 125-129. – Фахове видання – Режим доступу: http://mr.dspu.edu.ua/publications/2019/1_168_2019.pdf
7	Георгадзе Т.О. Аналіз понятійного апарату з проблеми формування сімейних цінностей у дітей шкільного віку. «*Інноваційна педагогіка*»: збірник наукових праць. Вип. 19. Т. 1. ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновації». Одеса, 2019. 173 с. С.156-159. Фахове видання. – Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/19/part_1/37.pdf; http://www.innovpedagogy.od.ua/19-1-ukr
8	Прокоф'єва О.О., Каткова Т.А., Чиркова А., Приступа Д.А. Емоційна сфера молодших школярів, які навчаються за різними програмами початкової школи. Psychological Journal. Vol 6. No 5 (2020). 2020. P. 249-255. https://doi.org/10.31108/1.2020.6.5; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/9612; https://apsijournal.com/index.php/psyjournal/article/view/979/609; – Фахова, Index Copenicus
9	Яковенко І.О., Чорна В.В. Комплексна система конструктивної взаємодії «родина-дитина-школа» у навчанні та вихованні дитини з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун.-ту імені Івана Франка*». Дрогобич, 2020. Вип. 30. С. 305-309. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10914/; https://op.ua/ru/biblioteka/nauchnaya-statya/kompleksna-sistema-konstruktivnoyi-vza-modiyi-rodina-ditina-shkola-u-navchanni-ta-vihovanni-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami – Фахова публікація, категорія Б, Index Copernicus
10	Варіна Г.Б., Ковальова О.В. Концептуалізація сімейноцентрованого підходу в процесі розвитку адаптивних ресурсів батьків, які виховують дітей з особливими потребами. *Conference Proceedings of the International Scientific Online Conference Topical Issues of Society Development in the Turbulence Conditions* (May 30, 2020, Bratislava, Slovak Republic). The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava,

	2020; ISBN 978-80-89654-67-3. P. 351-360. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10778/ – Закордонна публікація
11	Варіна Г.Б., Прокоф'єва О.О. Генезис психологічного супроводу батьків, які виховують дітей з інвалідизацією, в сучасних трансформаційних умовах. *Conference Proceedings of the International Scientific Online Conference Topical Issues of Society Development in the Turbulence Conditions* (May 30, 2020, Bratislava, Slovak Republic). The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, 2020; ISBN 978-80-89654-67-3. P. 320-328. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10779/ – Закордонна публікація
12	Меркулова Н.В., Овчарова О.В. Соціально-педагогічна підтримка процесу адаптації дітей, які зазнали психологічного насилля. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka wydanie specjalne.* Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour». 2020. N 52. S. 37-39. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10058/ – Закордонна публікація
13	Меркулова Н.В., Катріченко В.С. Соціально-психологічні умови роботи соціального працівника та педагога соціального з неповними сім'ями. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka wydanie specjalne.* Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour». 2020. N 56. S. 19–21. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10957/ – Закордонна публікація
14	Братишко Т.А. Організація дистанційного навчання учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. *Збірник наукових праць «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах»*. 2020. Вип. 70; Index Copernicus, фахове видання. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12301
15	Георгадзе Т.О. Життєва цінність любов. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka wydanie specjalne.* 2020. С. 93-94. – Режим доступу: http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/03_iv_2020_99_3.pdf#page=93 – Закордонна публікація
16	Heorhadze T. Family as an institute of upbringing // European Journal of Humanities and Social Sciences. 2020. № 2. С. 87-90. Режим доступу: http://ppublishing.org/upload/iblock/dd9/EJH-2_2020.pdf#page=87. – Закордонна публікація
17	Ковальова О.В., Чиркова А.С. Психологічні особливості людей з інвалідизуючими захворюваннями. *Психологія та соціальна робота*. Випуск 2 (54). 2021. С. 119-138. – Режим доступу: http://sci.ldubgd.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/8793/1/Lohvynenko%20V.%20M.%2C%20Hrytsaniuk%20V.%20V.%2C%20Kostyshyn%20E.%20I..pdf – Фахове видання
18	Троїцька О.М., Троїцька Т.С. Філософія в інноваційних психолого-педагогічних дослідженнях: з досвіду реалізації проектів. *Перспективи. Соціально-політичний журнал.* 2020. № 1. С. 49-55. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11017/ – Фахова, Index Copernicus
19	Варіна Г.Б., Шевченко С.В. Психологічні детермінанти розвитку життєстійкості особистості в сучасних умовах турбулентності. Conference Proceedings of the International Scientific Online Conference Topical Issues of Society Development in the Turbulence Conditions (May 30, 2020, Bratislava, Slovak Republic). *The School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava*, 2020; ISBN 978-80-89654-67-3. P. 385-392 http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10781/ – Закордонна публікація
20	Варіна Г.Б., Шевченко С.В. Аффирмации как эффективный психологический инструмент получения ресурса: на примере авторского набора мотивационных цитат «Расправь крылья» . *Психологический и социально-педагогический журнал «Диалог».*

	№5 (64). Минск: «Издательство “Адукацыя і выхаванне”», 2020. С. 34-38. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10869/ – Закордонна публікація
21	Chernyakova O., Varina H., Prokofieva O., Kovalova O. Analysis of modern young students' idea of parenting. *Zeszyty naukowe wyzszej szkoly technicznej w Katowicach*. (12), 2020. С. 121-132. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11860/ – Закордонна публікація
22	Varina H., Shevchenko S. Peculiarities of Intrafamilial Relations of Married Couple with Different Levels of Occupational Employment. *Вісник ОНУ. Психологія та соціальна робота.* Випуск 1 (53). 2021. Фахове видання. С. 24-41. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12313
23	Яковенко І.О., Чорна В.В. Пропедевтика підготовки до процесу письма у дітей з порушеннями мовлення. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. 2019. № 2 (66) лютий. С. 510-514. – Фахове видання, Index Copernicus. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4489/
24	Яковенко І.О., Чорна В.В. Особливості проведення логопедичного масажу для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки»*. Бердянськ, 2020. С. 112-115. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10913/; http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/27/25.pdf – Фахова публікація, категорія Б, Index Copernicus

5.3. Монографії та/або розділи монографій, що опубліковані українськими видавництвами за темою проекту державною мовою, наводяться у таблиці 4 цієї Форми.

Таблиця 4

№ з/п	Повні дані монографій (розділів) (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)	Кількість друкованих аркушів
1	Прокоф’єва О.О. Психодрама як психотерапевтична технологія роботи з батьками, які виховують дитину з особливими потребами. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія* / О.В. Царькова, О.О. Прокоф’єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 371-389. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8369	1
2	Прокоф’єва О.О., Пономаренко В.В., Прокоф’єва О.А. Дослідження особливостей емпатично-толерантного ставлення батьків учнівського колективу до дітей з обмеженими можливостями здоров’я. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія*/ О.В. Царькова, О.О. Прокоф’єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 36-61. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8368	1
3	Яковенко І.О., Чорна В.В., Москальова Л.Ю. Особливості організації навчально-виховної діяльності дітей з ООП в умовах інклюзії. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія*/ О.В. Царькова,	1

	О.О. Прокоф'єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 204-224. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8372	
4	Царькова О.В. Концептуальні засади дослідження патологізації переживання провини в контексті внутрішньосімейної взаємодії та благополуччя. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія*/ О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 23-35. Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8371	1
5	Царькова О.В., Каткова Т.А. Форми та методи ефективної реалізації державної підтримки дітей з обмеженими можливостями в Україні. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія* / О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 190-204. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8370	1
6	Варіна Г.Б. Особливості використання арт-терапевтичних технологій в процесі психологічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія* / О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 389-409. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8386	1
7	Варіна Г.Б., Аверіна К.С. Психологічні детермінанти особистісного прийняття батьками дітей з інвалідизуючими захворюваннями. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія*/ О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 75-95. Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8383	1
8	Братишко Т.А. Педагогічні особливості конструктивної взаємодії вчителя з батьками, які виховують дитину з особливими освітніми потребами. *Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами: колективна монографія*/ О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Г.Б. Варіна та ін.; за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. С. 102-113. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8383	1
9	Варіна Г.Б., Царькова О.В. Системний підхід до психологічної корекції почуття провини у батьків дітей з обмеженими можливостями та функціональними розладами. *Інноваційні технології розвитку психологічних ресурсів особистості/* відпов. ред. Н.І. Тавровецька. Херсон: Вид-во ФОН Вишемирський В.С., 2019. С. 329-340. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу:	1

	http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3606/	
10	Прокофьева О.А., Кошевая И.В., Прокофьева О.А. Социодрама – ситуация всех ситуаций и событие, собирающее в себе все события. *Інноваційні технології розвитку психологічних ресурсів особистості: монографія.* Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. С. 243-258. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8366/	1
11	Варіна Г.Б., Прокоф'єва О.О. Особливості збереження психологічного благополуччя у родині, яка виховує дитину з особливими потребами. The psychological health of the personality and society: the challenges of today. Monograph. Eds. Małgorzata Turbiarz & Hanna Varina. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-09-2; pp. 242, illus., tabs., bibls. P. 213-221. http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/10_2020.pdf; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11056. – Розділ у міжнародній колективній монографії	1
12	Варіна Г.Б., Ковальова О.В. Здоров'язбережні конструкти в контексті внутрішньосімейної взаємодії у родині, яка виховує дитину з інвалідизацією. The psychological health of the personality and society: the challenges of today. Monograph. Eds. Małgorzata Turbiarz & Hanna Varina. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-09-2; pp. 242, illus., tabs., bibls. – P. 221-230. – http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/10_2020.pdf – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11057 – Розділ у міжнародній колективній монографії	1
13	Варіна Г.Б., Шевченко С.В. Розвиток благополуччя особистості в умовах сучасних трансформацій. Psychological resources of the individual under the conditions of modern challenges. Editors: Jozef Kaczmarek, Hanna Varina. Monograph. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-06-1; pp. 232, illus., tabs., bibls. P. 91-98. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/9569/ – Розділ у міжнародній колективній монографії	1
14	Варіна Г.Б., Ковальова О.В., Титаренко О.І. Життєстійкість особистості як ресурс подолання життєвих криз у родині, яка виховує дитину з обмеженими можливостями здоров'я. Psychological resources of the individual under the conditions of modern challenges. Editors: Jozef Kaczmarek, Hanna Varina. Monograph. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-06-1; pp. 232, illus., tabs., bibls. P. 105-112. – http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/5_2020.pdf – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/9569/ – Розділ у міжнародній колективній монографії	1
15	Чорна В.В. Культура консенсуального діалогу дитини: теоретико-методичні аспекти: монографія. Мелітополь: Люкс, 2021. 384 с. Монографія. Режим доступу:	16
16	Варіна Г.Б., Ковальова О.В. Organization of psychological support of parents who raise children with disabilities and functional disorders. *Психологічні ресурси в умовах життєвої та суспільної кризи: соціальний та особистісний виміри: колект.моногр.* / наук. ред. О.Є. Блинова, відпов. ред. В.Ф. Казібекова. Херсон: Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2021. С. 213-233. – Розділ у колективній монографії. – Режим доступу:	1

	http://dspace.ksu.ks.ua/bitstream/handle/123456789/14000/%d0%9a%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%ba%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d0%b0%20%d0%bc%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%84%d1%96%d1%8f.pdf?sequence=1&isAllowed=y; http://dspace.ksu.ks.ua/handle/123456789/14000?show=full; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12316	

Анотації монографій українською мовою наведено в таблиці 13.

5.4. Монографії та/або розділи монографій, що опубліковані за темою проекту у закордонних виданнях мовами країн, які входять до ОЕСР, та/або офіційними мовами Європейського Союзу, які не входять до ОЕСР, вказуються у таблиці 5 цього Звіту.

Таблиця 5

№ з/п	Повні дані монографій (розділів) (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)	Кількість друкованих аркушів
1	Varina H., Kovalova O. Psychological principles of harmonization of interpersonal interaction in a family caring a disabled child. Psychological resources of the individual under the conditions of modern challenges. Editors: Jozef Kaczmarek, Hanna Varina**.** Monograph. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-06-1; pp. 232, illus., tabs., bibls. P. 112-120. – http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/5_2020.pdf; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11059	1
2	Varina H., W. Gworys Conceptual foundations of the development of personality's psychological well-being as a factor of future specialist's professional stability. The psychological health of the personality and society: the challenges of today. Monograph. Eds. Małgorzata Turbiarz & Hanna Varina. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-09-2; pp. 242, illus., tabs., bibls. P. 64-74. – http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/10_2020.pdf; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11053	1
3	Averina K., Varina H. Transformational processes in modern higher education and their impact on the development of social activity of higher education applicants. Education in the post-coronavirus world: the place of information and innovative technologies. Edited by Aleksander Ostenda Oksana Dzhus. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology. Monograph 41. Poland: *Copyright by Katowice School of Technology,* 2020**.** P. 119-127. – Режим доступу: http://www.wydawnictwo.wst.pl/uploads/files/e65c66723e9c5d3733f19bdc5fa7d924.pdf	1
4	Varina H. The genesis of the research of determinants of professional stability of a future psychologist personality: conceptualization and empirical referents. *Integration of traditional and innovation processes in modern pedagogy and psychology: collective monograph* / V. Afanasenko, L. Aleksieienko-Lemovska, Z. Karpenko, O. Melnyk, etc. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. P. 117-140. – ISBN 978-966-397-161-2. – Колективна зарубіжна монографія (SENCE), Web of Science. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8376 . – DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-161-2/117-140.	1

5	Varina H., Shevchenko S. Features of the use of HC-psychotest in the process of diagnosing personality's emotional stability. The psychological health of the personality and society: the challenges of today. Monograph. Eds. Małgorzata Turbiarz & Hanna Varina. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-09-2; pp. 242, illus., tabs., bibls. P. 105-115. – http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/10_2020.pdf; http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11054	1
6	The psychological health of the personality and society: the challenges of today. Monograph. Eds. Małgorzata Turbiarz & Hanna Varina. Opole: *The Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-09-2; pp. 242 http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/10_2020.pdf;	10
7	Psychological resources of the individual under the conditions of modern challenges. Editors: Jozef Kaczmarek, Hanna Varina. Monograph. Opole: The *Academy of Management and Administration in Opole,* 2020; ISBN 978-83-66567-06-1; pp.232, illus., tabs., bibls. http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/5_2020.pdf;	9

Анотації монографій українською мовою наведено в таблиці 14 цієї Форми.

5.5. Створені та передані для використання поза межами організації-виконавця методики, інформаційно-аналітичні документи, матеріали, рекомендації, пропозиції до органів влади тощо наводяться у таблиці 6 цієї Форми.

Таблиця 6

№ з/п	Передані методики, рекомендації, пропозиції, інші документи; підкреслити прізвища авторів, які належать до списку виконавців	З них підтверджено документами користувача
1	Видання «Комплекс психолого-методичних порад батькам та педагогічним працівникам, які виховують дітей з затримкою психічного розвитку: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія», 2019 р. / О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Т.А. Каткова, Г.Б. Варіна.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр»

		Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р. з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П. Драгоманова.
2	Видання «Комплекс психолого-методичних порад батькам та педагогічним працівникам, які виховують гіперактивну дитину з синдромом дефіциту уваги: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія», 2019 р. Автори: О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Т.А. Каткова, Г.Б. Варіна.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області;

		Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р. з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
3	Видання «Довідник вчителя інклюзивного класу початкової школи і батьків, що виховують дітей з особливими освітніми потребами», 2019 р. Колектив авторів, у тому числі Г.Б. Варіна, О.О. Прокоф'єва, В.В. Чорна, І.О. Яковенко, О.В. Царькова, за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським

		об’єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об’єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р. з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
4	Видання «Арт-терапевтичні вправи для дітей молодшого шкільного віку: навчально-методичний посібник», 2020 р. Укл.: Чорна В.В.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об’єднанням «Особливе батьківство. Захист прав

		особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р. з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
5	Видання «Казки для дружної сім'ї: наочно-навчальні матеріали для здобувачів спеціальності 053 Психологія, 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта», 2020 р. Автори: Н.Б. Матвієнко, Маціївська, О.О. Прокоф'єва, О.Л. Гармаш, А.Б. Гармаш.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»;

		Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р. з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Довідка № 261 від 14.12.2020 р. з Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 22 Мелітопольської міської ради Запорізької області; Довідка № 35 від 02.12.2020 р. з Охримівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Кирилівської селищної ради; Білатеральна угода про про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
6	Видання «Логопедичні ігри для дітей від 2 до 7 років: навчально-методичний посібник», 2020 р. Автори: І.О. Яковенко, А.А. Солонська, Л.С. Журавльова, О.В. Федорова.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр»

		Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 9.11.2020 р. з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 9.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
7	Видання «Практикум із групової психокорекції: підручник. 3 вид., доповнене і перероблене», 2020 р. Автори: О.О. Прокоф'єва, О.В. Ковальова, Г.Б. Варіна, О.В. Кочкурова.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької обл.; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області;

		Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
8	Видання «Банк-практикум: технології психологічного супроводу інклюзивного простору: науково-методичне видання», 2020 р. Автори: Варіна Г.Б., Яценко А.С., Прокоф'єва О.О., Ковальова О.В.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької обл.; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським

		об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
9	Видання «Методичний довідник учителя-логопеда: навчвльно-методичний посібник», 2021 р. Укладачі: І.О. Яковенко, А.А. Солонська.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької обл.; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав

		особливих родин»; Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
10	Видання «Конспекти занять, вправи і завдання для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: мовлення, комунікація (для батьків та фахівців): методичний посібник», 2021 р. Автори: І.О. Яковенко, В.В. Чорна.	Договір № 04/38-32 від 10.12.2019 р. з Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie (Польща); Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області; Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької обл.; Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р. з відділом освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області; Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р. з Вищою технічною школою в Катовіце (Польща); Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р. з Запорізьким міським територіальним центром соціального обслуговування; Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р. з Комунальним закладом «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради; Договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин»;

		Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р. з громадським об'єднанням «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії»; Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р. з Запорізьким обласним фондом «Розвиток майбутнього»; Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р. з Комунальною установою «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області; Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р. з Міським центром соціальної допомоги м. Дніпро; Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р з ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р. з Навчально-науковою лабораторією арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»; Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р. з Національним педагогічним університетом імені М.П.Драгоманова.
11	Психотерапевтична програма для сімей, які виховують дітей з особливими потребами «Незвичайна дитина». Автор: Прокоф'єва О.О.	Довідка № 57/19 від 11.12.2019 р. з Комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької обл.; Довідка № 01-8/226 від 13.12.2019 р. з Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю Мелітопольської міської ради Запорізької області; Довідка № 34 від 02.12.2020 р. з Охримівської ЗОШ І-ІІІ ст. Кирилівської селищної ради
12	Програма «Особливості використання генетико-орієнтованої психотерапії в процесі корекції почуття провини у батьків дітей з обмеженими можливостями і функціональними розладами». Автор: Царькова О.В.	Довідка № 02/38-32 від 20.12.2019 р. з Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохова, Польща)
13	Психокорекційна програма «Від розуміння до співпраці та підтримки». Автор: Прокоф'єва О.О.	Довідка № 01/38-32 від 20.12.2019 р. з Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохова, Польща)
14	Тренінг «Сучасні батьківські збори: педагогіка партнерства і толерантності». Автор: Варіна Г.Б.	Довідка № 08/38-32 від 24.12.2019 р. з Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохова, Польща)
15	Психокорекційна програма «Формування професійної	Довідка № 09/38-32 від 24.12.2019 р. з Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохова, Польща);

	стійкості особистості фахівця у сучасному освітньому просторі». Автор: Варіна Г.Б.	Довідка № 263 від 14.12.2020 р. з Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 22 Мелітопольської міської ради Запорізької області
16	Серія майстер-класів на тему «Сучасні інноваційні арт-терапевтичні технології в культурно-освітньому просторі». Автор: Варіна Г.Б.	Довідка № 08/38-32 від 24.12.2019 р. з Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохова, Польща)
17	Психологічна модель раннього втручання у роботі з батьками, які виховують дітей з інвалідизуючими захворюваннями. Автор: Варіна Г.Б.	Довідка № 07/38-32 від 24.12.2019 р. з Вищої лінгвістичної школи (м. Ченстохова, Польща); Довідка № 262 від 14.12.2020 р. з Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 22 Мелітопольської міської ради Запорізької області
18	Авторська розробка «Розвиток soft-skills компетентностей у батьків, які виховують дитину з особливими потребами». Автор: Варіна Г.Б.	Довідка № 05/38-32 від 24.12.2019 р. з Нижньосірогозької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Херсонської області
19	Авторська розробка «Психологічна трансформаційна гра “Розправ крила”». Автори: Варіна Г.Б., Шевченко С.В.	Довідка № 36 від 7.01.2020 р. з Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 15 Мелітопольської міської ради Запорізької обл. Довідка про впровадження НВК №16 ММРЗО
20	Метафоричні асоціативні карти для батьків, які виховують дітей з особливими потребами «Сімейна скриня». Автор: Ковальова О.В.	Довідка № 260 від 14.12.2020 р. з Мелітопольської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 22 Мелітопольської міської ради Запорізької обл.
21	Авторська розробка «Використання інноваційних арттерапевтичних технологій в процесі супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами». Автор: Варіна Г.Б.	Довідка № 78 від 08.12.2020 р. з Новотроїцького районного центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді
22	Авторська розробка «Інноваційні технології психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі». Автор: Варіна Г.Б.	Довідка про впровадження Мелітопольської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №22 Довідка про впровадження НВК №16 ММРЗО
23	Авторська розробка «Партнерська взаємодія в процесі психологічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами». Автор: Варіна Г.Б.	Довідка про впровадження Новотроїцького районного центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді Довідка № 57 від 28.04.2021 р. з Кам’янсько-Дніпровської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 3 Кам’янсько-Дніпровської районної ради Запорізької області
24	Авторська розробка «Використання технологій	Довідка № 178 від 15.09.2021 р. з Новотроїцького районного центру соціальних служб для сім’ї, дітей

	соціального партнерства в процесі комплексного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами». Автор: Варіна Г.Б.	та молоді
25	Надання консультативних послуг фахівцям, які працюють з дітьми з ООП в межах Договору з Новінською сільською радою. Варіна Г.Б., Прокоф'єва О.О. Науково-практичний семінар «Інноваційні технології в інклюзивній практиці діяльності вчителя закладу загальної середньої освіти». Варіна Г.Б., Прокоф'єва О.О.	Договір № 08/39-07, 2021 р. Обсяг фінансування за Договором: 20 000 грн.
26	Надання послуг в межах Договору з Олександрівською ОТГ щодо психологічної допомоги педагогам, батькам, учням ЗЗСО та дітям дошкільного віку. Прокоф'єва О.О., Мельникова С.В.	Договір № 23/39-07, 2021 р. Обсяг фінансування за Договором: 18 000 грн.
27	Науково-практичний семінар «Особливості логопедичної роботи з дітьми із заїканням». Автор: Яковенко І.О.	Договір № 146/38-07, 2020 р. Обсяг фінансування за Договором: 2 610 грн.
28	Науково-практичний курс «Сучасні наукові практики в Новій українській школі». Автор: Чорна В.В.	Договір № 407/38-07, 2020 р. Обсяг фінансування за Договором: 15000 грн.
29	Науково-практичний курс «Логопедична робота з дітьми із тяжкими порушеннями мовлення» Яковенко І.О.	Договір № 54/39-07, 2021 р. Обсяг фінансування за Договором: 12 000 грн.
30	Науково-практичний онлайн курс «Інноваційні практико-орієнтовані технології в психології». Автори: Н.М. Фалько, С.В. Шевченко, О.В. Царькова, Т.А. Каткова, Г.Б. Варіна. Зокрема «Модуль 4. Застосування інноваційних технологій в різних галузях психології». Автори: Царькова О.В., Варіна Г.Б.	Договір № 176/38-07-№ 153/38-07 Обсяг фінансування за Договором: 19 200 грн.
31	Надання консультаційних послуг за темою «Технології управління та технології управління	Договір № 58/39-07 Обсяг фінансування за Договором:

	персоналом». Науково-практичний курс: «Практична робота психолога-консультанта». Автори: Прокоф'єва О.О., Денисов І.Г.	9 000 грн.
32	Надання консультаційних послуг за темою: «Комплексний гендерний підхід: основні етапи. Психологічний аспект». Науково-практичний онлайн-курс «Метафоричні асоціативні карти в роботі психолога: сучасні кейси та практики». Автори: Варіна Г.Б., Шевченко С.В.	Договір № 63/39-07 від 16.11.2021 р. Обсяг фінансування за Договором: 19 000 грн.
33	Надання консультаційних послуг за темою «Система управління людськими ресурсами для досягнення цілей». Науково-практичний курс: «Практична робота психолога-консультанта». Автори: Прокоф'єва О.О., Денисов І.Г.	Договір № 02/39-07 від 16.03.2021р. Сума фінансування за Договором: 12 002 грн.
34	Науково-практичний онлайн-курс «Менеджмент кризового та екстреного психологічного втручання». Автори: Прокоф'єва О.О., Денисов І.Г., Титаренко О.І., Гузь Н.В. Блок 2 «Нормативні та ненормативні кризи». Автор: Прокоф'єва О.О.	Договори з № 16/38-07 від 11.05.2020 р. по № 45/38-07 від 11.05.2020 р. Фізичні особи (30 слухачів науково-практичного онлайн-курсу з 12.05.2020 р. по 22.05.2020 р.). Договори з № 75/38-07 від 10.06.2020 р. по № 85/38-07 від 10.06.2020 р. Фізичні особи (10 слухачів науково-практичного онлайн-курсу з 11.06.2020 року по 24.06.2020 р.). Сума фінансування за Договорами: 32 000 грн.

Короткий зміст матеріалів, рекомендацій, пропозицій наведено в таблиці 15 цієї Форми.

Перелік опублікованих підручників, навчальних посібників, словників, довідників

№ з/п	Повні дані (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)
1	Комплекс психолого-методичних порад батькам та педагогічним працівникам, які виховують дітей з затримкою психічного розвитку: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія / О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Т.А. Каткова, Г.Б. Варіна. Мелітополь, 2019. 69 с. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8365
2	Комплекс психолого-методичних порад батькам та педагогічним працівникам, які виховують гіперактивну дитину з синдромом дефіциту уваги: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія / О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Т.А. Каткова, Г.Б. Варіна. Мелітополь, 2019. 67 с. – Режим доступу:

	http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8363
3	Довідник вчителя інклюзивного класу початкової школи і батьків, що виховують дітей з особливими освітніми потребами / кол.авт., за заг. ред. докт. психолог. наук О.В. Царькової. Мелітополь, 2019. 240 с. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8327/
4	Навчально-методичні рекомендації щодо роботи з метафоричними асоціативними картами «Пристань щастя» / Укл. С.В. Шевченко, Г.Б. Варіна. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 86725 від 12.03.2019 р. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8385
5	Трансформаційна психологічна гра «Розправ крила»: методичний посібник / Г.Б. Варіна, С.В. Шевченко. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 88586 від 15.05.2019 р. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/7859/
6	Варіна Г.Б., Царькова О.В. Навчально-методичні рекомендації для роботи в авторській техніці об'ємна пісочна мандала «Грані власного Я». Мелітополь, 2019. 60 с. (доповнене перевидання) – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/8384
7	Арт-терапевтичні вправи для дітей молодшого шкільного віку: навчально-методичний посібник / Укл. Чорна В.В. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 94 с. –https://drive.google.com/file/d/1SdkL1X8y83DbWM7nMqU6nxxOKBynuoHA/view?usp=sharing
8	Казки для дружної сім'ї: наочно-навчальні матеріали для здобувачів спеціальності 053 Психологія, 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта / Н.Б. Матвієнко, О.О.Прокоф'єва, О.Л. Гармаш, А.Б. Гармаш. Мелітополь, 2020. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10937/
9	Логопедичні ігри для дітей від 2 до 7 років: навч.-метод. посіб. / І.О. Яковенко, А.А. Солонська, Л.С. Журавльова, О.В. Федорова. Мелітополь: Люкс, 2020. 124 с. – https://drive.google.com/file/d/1E84kYgGzSz-Ish_Z7M3RGs_XKYgVfnoA/view?usp=sharing
10	Практикум із групової психокорекції: підручник / О.О. Прокоф'єва, О.В. Ковальова, Г.Б. Варіна, О.В. Кочкурова. 3 вид., доповнене і перероблене. Мелітополь: Люкс, 2020. 465 с. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/10936
11	Ковальова О.В. Метафоричні асоціативні карти «Сімейна скриня» для роботи з сім'ями, які виховують дітей з особливими потребами: навчально-методичний матеріал. Мелітополь: Люкс, 2020. 105 с.
12	Варіна Г.Б., Шевченко С.В. Навчально-методичний посібник «Інтенсивна практика використання метафори метелика в психологічній роботі: добірка авторських технік». Мелітополь, 2020. 35 с. – http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/11084
13	Варіна Г.Б., Яценко А.С., Прокоф'єва О.О., Ковальова О.В. Банк-практикум: технології психологічного супроводу інклюзивного простору: науково-методичне видання. Мелітополь: Люкс, 2020. 315 с. – https://drive.google.com/file/d/10PxTTuz5lVYzWfpFeMWXickn1LlRjCnR/view?usp=sharing
7	Методичний довідник учителя-логопеда: навч.-метод. посіб. / уклад.: І.О. Яковенко, А.А. Солонська. Мелітополь: Люкс, 2021. 150 с. – Режим доступу: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/12185/
8	Конспекти занять, вправи і завдання для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: мовлення, комунікація (для батьків та фахівців): методичний посібник / І.О. Яковенко, В.В. Чорна. Мелітополь: Люкс, 2021. 186 с. методичний посібник.

Перелік отриманих охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності

№	Повні дані (підкреслити прізвища авторів зі списку виконавців)

з/п	
1	Психологічні поради батькам, які виховують дитину з затримкою психічного розвитку / О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Т.А. Каткова, Г.Б. Варіна. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 94177 від 22.11.2019 р. 60 с.
2	Психологічні поради батькам, які виховують гіперактивну дитину з синдромом дефіциту уваги / О.В. Царькова, О.О. Прокоф'єва, Т.А. Каткова, Г.Б. Варіна. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 94178 від 22.11.2019 р. 62 с.
3	Письмовий твір «Порушення психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами: нозологія, психолого-педагогічний контекст (науково-практичні рекомендації)» / О.В. Ковальова, О.О. Прокоф'єва, Г.Б. Варіна. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 98552 від 10.07.2020 р.
4	Збірка літературно-письмових творів наукового характеру «Науковий курс тренінгів "Логопедична робота з дітьми з порушеннями усного та писемного мовлення"» / Яковенко І.О., Солонська А.А. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 103385 від 23.03.2021 р.
5	Методичний довідник учителя-логопеда: навч.-метод. посіб. / уклад.: І.О. Яковенко, А.А. Солонська. Мелітополь: Люкс, 2021. 150 с. – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 107056 від 05.09.2021 р.
6	Збірка літературно-письмових творів наукового характеру «Науковий курс тренінгів «Логопедична робота з дітьми із тяжкими порушеннями мовлення» / Яковенко І.О. – Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 107059 від 05.08.2021 р.
7	Письмовий твір «Інтенсивна практика використання метафори метелики в психологічній роботі: добірка авторських технік» / С.В. Шевченко, Г.Б. Варіна. 50 с. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 102255 від 02.02.2021 р.
8	Практичний твір з ілюстраціями «Метафоричні асоціативні карти "BUTTERFLY"» / С.В. Шевченко, Г.Б. Варіна. 45 с. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 102252 від 02.02.2021 р.
9	Практичний твір з ілюстраціями «Набір мотиваційних цитат "Розправ крила"» / С.В. Шевченко, Г.Б. Варіна. 60 с. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 102272 від 03.02.2021 р.
10	Практичний твір з ілюстраціями «Набір матриць "Життєві трансформації"» для роботи з метафоричними картами» / С.В. Шевченко, Г.Б. Варіна. 30 с. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 102276 від 03.02.2021 р.

6. ВИКОНАВЦІ ПРОЄКТУ:

Молоді вчені до 35 років, з них:
Кандидатів наук − 6 , докторів наук − 3;
наукові працівники без ступеня − 8;
інженерно-технічні кадри − 4 , допоміжний персонал − 0;
докторанти − 0; аспіранти − 5; студенти (здобувачі вищої освіти) − 3.
Разом: 19 осіб.
Виконавці проєкту* наводяться у таблиці 7 цієї Форми.

Таблиця 7

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада і місце основної роботи	Вік
1	Ковальова (Царькова) Ольга Вікторівна	доктор психологічних наук	доцент	доцент кафедри психології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана	1983 р.н. На початку виконання

				Хмельницького	теми – 35 р.
2	Гармаш Олена Леонідівна	доктор філологічних наук	професор	професор кафедри перекладу, Приазовський державний технічний університет (за сумісництвом); професор кафедри германської філології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1979 р.н. На початку виконання теми – 39 р.
3	Троїцька Олена Михайлівна	доктор філософських наук	професор	завідувач кафедри філософії, професор кафедри філософії, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1985 р.н. На початку виконання теми – 33 р.
4	Прокоф'єва Олеся Олексіївна	кандидат психологічних наук	доцент	доцент кафедри психології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1984 р.н. На початку виконання теми – 34 р.
5	Яковенко Ірина Олександрівна	кандидат педагогічних наук	доцент	доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1988 р.н. На початку виконання теми – 30 р.
6	Чорна Вікторія Володимирівна	кандидат педагогічних наук	доцент	доцент кафедри початкової освіти, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1985 р.н. На початку виконання теми – 33 р.
7	Кочкурова Ольга Володимирівна	кандидат психологічних наук	доцент	доцент кафедри психології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1984 р.н. На початку виконання теми – 34 р.
8	Меркулова Наталя Володимирівна	кандидат педагогічних наук	доцент	доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1986 р.н. На початку виконання теми – 32 р.
9	Карабанов	кандидат наук	-	старший викладач кафедри	1989 р.н.

	Євген Олексійович	з фізичного виховання і спорту		теорії і методики фізичного виховання та спортивних дисциплін, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	На початку виконання теми – 29 р.
10	Варіна Ганна Борисівна	здобувачка третього освітньо-науково рівня	-	старший викладач кафедри психології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1986 р.н. На початку виконання теми – 32 р.
11	Городнича Світлана Володимиріна	здобувачка третього освітньо-науково рівня	-	здобувачка третього освітньо-наукового рівня, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1996 р.н. На початку виконання теми – 22 р.
12	Сєводнєва Катерина Олегівна	здобувачка третього освітньо-науково рівня	-	асистент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1991 р.н. На початку виконання теми – 27 р.
13	Георгадзе Тетяна Олександрівна	здобувачка третього освітньо-науково рівня	-	здобувачка третього освітньо-наукового рівня, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1994 р.н. На початку виконання теми – 24 р.
14	Братишко Тамара Ахматівна	здобувачка третього освітньо-науково рівня	-	здобувачка третього освітньо-наукового рівня, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1994 р.н. На початку виконання теми – 25 р.
15	Гармаш Дар'я Ігорівна	-	-	старший лаборант кафедри психології, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	1995 р.н. На початку виконання теми – 24 р.

*Вносяться дані про всіх виконавців, окрім допоміжного персоналу та студентів.

Рішення Вченої ради від 03.12.2021 р. протокол № _____ щодо завершення роботи/розробки _____
_____.

Керівник роботи
Ковальова Ольга Вікторівна

_____

03.12.2021 р.

Проректор із наукової роботи
Москальова Людмила Юріївна

_____

03.12.2021 р.

М.П.

ДОДАТКИ

Список основних публікацій закордонних та вітчизняних вчених, на які посилаються автори роботи для доведення наукової новизни власних результатів

Таблиця 8

№ з/п	Повні дані про статті
1	Душка А.Л. Психоемоційні стани батьків дітей з психофізіологічними відхиленнями: концептуалізація, діагностика і корекція: автореф. дис. … д.психол.н.: спец. 19.00.08. Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. К., 2016. 42 с.
2	Скрипник Т.В. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра: навч.-метод. посіб. К.: Педагогічна думка. 2013. 66 с.
3	Кукуруза Г.В. Психологічна допомога сім'ям, що виховують дітей раннього віку з порушеннями розвитку: автореф. дис. … д.психол.н.: спец. 19.00.04. Харків. мед. акад. післядиплом. освіти. Харків, 2013. 35 с.
4	Hsiao Y. Parental stress in families of children with disabilities / Y. Hsiao. – Intervention in school and clinic. Vol. 53. 2018. P. 201-205.
5	Sim A., Vaz S. Factors associated with stress in families of children with autism spectrum disorder / R. Cordier, A. Joosten, D. Parsons; C. Smith, T. Falkmer. Developmental neurorehabilitation. Vol. 3. 2018. P. 155-165.
6	Tumlu G., Akdogan R. The process of group counseling based on reality therapy applied to the parents of children with disabilities. *International journal of early childhood special education.* Vol. 2. 2017. P. 89-98.
7	Gul S., Ardic A. Posttraumatic stress symptoms and related variables in families of children with disabilities. *International journal of early childhood special education*. Vol. 2. 2017. P. 112-127.
8	Rolland J. Neurocognitive impairment: addressing couple and family challenges. *Family process.* Vol. 4. 2017. P. 799-818.
9	Plaza J., Sevilla M. Parenting stress and coping strategies in mothers of children receiving early intervention services. *Journal of child and family studies*. Vol. 11. 2017. P. 3192-3202.
10	Campbell K., Thoburn J. The mediating effects of stress on the relationship between mindfulness and parental responsiveness. *Couple and family psychology-research and practice.* Vol. 1.2017. P. 48-59.

Список потенційних замовників наукової та науково-технічної продукції

Таблиця 9

№ з/п	Реквізити замовників, з якими велися переговори	Документи, що підтверджують переговори
1	ТОВ «НДІ дитячої і сімейної психіатрії, психотерапії, психології, медичної і психосоціальної реабілітації» 49081, м. Дніпро, вул. Столєтова, 17 тел.: 066 821 46 35	Лист про наміри співпраці
2	Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie University College of Social Sciences Ul. Nadrzeczna, 7 42-200 Częstochowa, Poland tel.: +48(343)64-58-02	Білатеральні угоди про співпрацю № 04/38-32 від 10.12.2019 р.
3	Благодійна організація «Благодійний фонд "Карітас	Договір від 01.10.2019 р. про

	Запоріжжя”» 69095, м. Запоріжжя, вул. Вербова, 11 тел.	наміри щодо співпраці
4	ГО «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії» 04112 м. Київ, Шевченківський р-н, вул. Степана Руданського, буд. 1А, кв. 76 тел.: 096 544 63 63	Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р., договір № 51б/38-06 від 02.02.2020 р.
5	Служба у справах дітей Мелітопольської міської ради Запорізької області 72313, Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Осипенко, буд. 96 тел.:+380678184015 e-mail: teens@mlt.gov.ua	Договір № 29/39-06 від 19.05.2021 р.
6	Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка 14013 Чернігівська обл., м. Чернігів вул. Гетьмана Полуботка, 53 тел./факс: (046)223-22-54	Договір № 26/39-06 від 11.05.2021 р.
7	Філія Державної установи «Центр пробації» в Запорізькій області 69005 м. Запоріжжя, вул. Матросова, 26, тел.	Договір № 31/39-06 від 21.05.2021 р.
8	Запорізький обласний благодійний фонд «Маріам» 72311 Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Л. Українки 28А тел.: +380673681515 email: bfmariam777@gmail.com	Договір № 33/39-06 від 07.06.2021 р.
9	Новенська сільська рада 72380 Запорізька область, Мелітопольський р-н, с. Нове, вул. Продольна, 1 Код ЄДРПОУ 20523800 р/р UA 288201720344250021000040742 ДКСУ м. Київ тел.: (0619)440772	Договір № 23/39-07 від 03.06.2021 р.
10	Відділ освіти, культури, молоді, спорту, туризму та архівної роботи Олександрівської сільської ради 72445 Запорізька область, Приазовський район, с. Олександрівка, вул. Центральна, 90 Код ЄДРПОУ 44060383 р/р UA728201720344200011070173984 тел.: 0988557188	Договір № 08/39-07 від 17.06.2021 р.
11	Громадська організація «Товариство символдрами України» 43668969 м. Одеса, вул. Магістральна, 37е тел.: +380964570979	Договір № 36/39-06 від 20.09.2021 р.
12	Товариство з обмеженою відповідальністю «Міжнародна організація символдрама в Ізраілі та Україні»	Договір № 37/39-06 від 20.09.2021 р.

	43288286 м. Одеса, вул. Пушкінська, 66 тел.: +380964570979	
13	Міжінституційний консорціум університетів України: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Житомирський державний університет імені Івана Франка	Договір на підписанні, https://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovij-institut-sotsial/kafedra-psihologiyi/instytutsijna-akademichna-mobilnist/
14	Міністерство освіти і науки України, інноваційний освітній проєкт «Нова українська школа, університет, громада, влада – координація взаємодії на інтелектуальній платформі TeachHub»	Наказ МОН від 29.09.2021 р. № 1041 “Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту «Нова українська школа, університет, громада, влада – координація взаємодії на інтелектуальній платформі TeachHub» на вересень 2021 – квітень 2026 рр.” Наказ МДПУ імені Богдана Хмельницького «Про створення творчої групи та призначення відповідальних осіб за наповнення інформаційними матеріалами рубрик Інтелектуальної платформи TeachHub серед науково-педагогічних працівників університету» від 16.11.2021 р. № 108/39-04
15	Комунальний заклад «Мелітопольська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат «Гармонія» Запорізької обласної ради 72319 Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Крупської, 22, тел.: 0619 43 65 51	Договір про співпрацю № 08/48-19/2019 р.
16	Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради 69017, м. Запоріжжя, вул. Наукового містечка, 59 061 283 20 01	Договір про співпрацю № 42/48-19 від 30.10.2019 р. Меморандум про співпрацю та взаємодію № 76/39-06 від 05.02.2021 р.
17	University of Tecnology in Katowice 40-555, Poland, Katowice, ul.Rolna, 43 tel. 32 202 50 34	Договір про співпрацю № 01/40-06 від 09.09.2020 р.
18	Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji ul. Niedziałkowskiego 18	

	45-085 Opole 77 402-19-00/01 info@poczta.wszia.opole.pl	

Список реальних замовників наукової та науково-технічної продукції

Таблиця 10

№ з/п	Реквізити замовників, з якими укладено договори щодо передачі результатів наукових робіт, науково-технічних (експериментальних) розробок, або документи, що підтверджують використання їх замовником	Документи, що підтверджують використання результатів
1	Wyższa Sszkoła Lingwistyczna w Częstochowie University College of Social Sciences Ul. Nadrzeczna, 7 42-200 Częstochowa, Poland tel.: +48(343)64-58-02	Білатеральна угода про співпрацю № 04/38-32 від 10.12.2019 р.
2	University of Tecnology in Katowice 40-555, Poland, Katowice, ul.Rolna, 43 tel.: 32 202 50 34	Договір № 01/40-06 від 09.09.2020 р.
3	Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю Мелітопольської міської ради Запорізької області 72300 Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Вакуленчука, 30, тел.: 0619 437 911	Договір № 39/48-19/2017 від 29.09.2017 р.
4	Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області 72311 Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Вакуленчука, 30 тел.: +380672225417	Договір № 43/38-06 від 27.11.2019 р., договір № 61/38-06 від 05.11.2020 р.
5	Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр № 2» Мелітопольської міської ради Запорізької області 72313 Запорізька область, м. Мелітополь, вул. Осипенко, 96 тел.: 0934677541	Договір № 43/39-06 від 11.11.2021 р.
6	Комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Роздольської сільської ради Михайлівського району Запорізької області 72012 Запорізька обл., Михайлівський район, с. Роздол, вул. 40-річчя Перемоги, 55 тел.: 0987982947	Договір № 46/38-06 від 27.11.2019 р.
7	Відділ освіти Мелітопольської районної державної адміністрації Запорізької області 72312 Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Івана Алексєєва, буд. 5 e-mail адреса: rvo-mrda@ukr.net тел.: 0619 431436	Договір № 45/38-06 від 27.11.2019 р.
8	Запорізький міський територіальний центр соціального обслуговування 69032 м. Запоріжжя, вул. Рекордна, буд. 9А тел.: (061) 226-02-63	Договір № 57/38-06 від 28.10.2020 р.

	e-mail: zp.gssp@ukr.net	
9	Комунальний заклад «Василівська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат» Запорізької обласної ради 71600 Запорізька область, м. Василівка, вул. Гагаріна, буд. 16, тел.: 06175 72171	Договір № 54/38-06 від 04.09.2020 р.
10	Новенська сільська рада 72380 Запорізька обл., Мелітопольський р-н, с. Нове, вул. Продольна, 1 тел.: (0619)440772	Договір № 23/39-07 від 03.06.2021 р.
11	Відділ освіти, культури, молоді, спорту, туризму та архівної роботи Олександрівської сільської ради 72445 Запорізька обл., Приазовський р-н, с. Олександрівка вул. Центральна, 90 тел.: 0988557188	Договір № 08/39-07 від 17.06.2021 р.
12	Міський центр соціальної допомоги м. Дніпро 49000 Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Володимира Антоновича, буд. 56, тел.: 056 770 8639	Договір № 41/39-06 від 11.11.2021 р., Договір № 42/39-06 від 11.11.2021 р.
13	ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» 08401 Київська обл., м. Переяслав вул. Сухомлинського, буд. 30 тел.: 04567 55645	Договір № 68/38-06 від 09.11.2020 р
14	Навчально-наукова лабораторія арттерапії та інноваційних технологій психологічного консультування ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» 08401 Київська обл., м. Переяслав вул. Сухомлинського, буд. 30 тел.: 04567 55645	Договір № 70/38-06 від 09.11.2020 р.
15	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова 01601, м. Київ, вул. Пирогова, буд. 9 тел.: 044 239 3017	Білатеральна угода про академічну співпрацю № 58/38-06 від 02.11.2020 р.
16	Громадське об'єднання «Особливе батьківство. Захист прав особливих родин» 72309, Запорізька обл., м. Мелітополь, пр-т Богдана Хмельницького, буд. 50, кв. 10 тел.: +380982990123	Договір № 52б/38-06 від 02.02.2020 р.
17	Громадське об'єднання «Інститут психодрами, сучасної психології і психотерапії» 04112 м. Київ, вул. Степана Руданського, буд. 1 А, кв. 76 тел.: +380965446363	Договір № 51а/38-06 від 02.02.2020 р.
18	Запорізький обласний фонд «Розвиток майбутнього» 72304 Запорізька обл., м. Мелітополь, пров. Декабристів, буд. 2 А тел.: 067 303 6867	Договір № 67/38-06 від 09.12.2020 р.

19	Фізична особа Клименко Ганна Костянтинівна 50103 Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, пл. Домнобудівників, буд. 6/1/503, Паспорт: АН № 981197, виданий Міським РВ Криворізького МУ УМВС України в Дніпропетровській області, 16 серпня 2011 року. Ідентифікаційний код: 3144115941	Договір № 02/39-07 від 16.03.2021 р.
20	Фізична особа Юдіна Ірина Вікторівна Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Лютнева, буд. 229, кв. 45. Паспорт: СЮ № 385136, виданий Мелітопольським МВ УДМС України в Запорізькій області, 10 квітня 2015 року. Ідентифікаційний код: 2515708088	Договір № 48/39-07 від 04.10.2021р.
21	Фізичні особи (40 слухачів науково-практичного курсу «Менеджмент кризового та екстреного психологічного втручання» з 12.05.2020 р. по 22.05.2020 р.): Безпала Світлана Миколаївна Київська обл., м. Бровари, вул. Героїв Крут, буд. 16, кв. 79. Паспорт: НМ № 505985, виданий Деснянським РВ УДМС в Чернігівській області, 15 серпня 2015 року. Ідентифікаційний код: 3214216026 Войтюк Лілія Вікторівна м. Одеса вул. Дюківська буд. 6 кв. 4. Паспорт: КК № 923142, виданий Татарбунарським РВУМВС України в Одеській області Ідентифікаційний код: 2811305848 Гетьман Людмила Вікторівна Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, вул. Курчатова, буд. 10, кв. 91. Паспорт: ЕН № 536807, виданий Сєвєродонецьким МВ УМВС в Луганській області, 11 жовтня 2006 року. Ідентифікаційний код: 3080707288 Григоренко Людмила Олександрівна 02222 м. Київ, пр-т Маяковського, буд. 41/1, кв. 532, Паспорт: МЕ № 092477, виданий Деснянським РУ ГУ МВС України в місті Києві, 25 червня 2002 року. Ідентифікаційний код: 2749019662 Донченко Олена Іванівна м. Луганськ, вул. Котельникова,буд. 9, кв. 15. Паспорт: ЕК № 907642, виданий Ленінським РВ УМВС в Луганській області 03 серпня 1998 року. Ідентифікаційний код: 2535001069	Договори з № 16/38-07 від 11.05.2020 р. по № 45/38-07 від 11.05.2020 р. Договори з № 75/38-07 від 10.06.2020 р. по № 85/38-07 від 10.06.2020 р.

	Єгорова Олена Анатоліївна Кіровоградська обл., м. Бобринець, вул. Народна, буд. 92-Г, кв. 7. Паспорт: ЕА № 121377, виданий Бобринецьким РВ УМВС України в Кіровоградській області 12 липня 1996 року. Ідентифікаційний код: 2483509002 Кваша Валентин Валентинович Запорізька обл., м. Запоріжжя вул. Бульвар гвардійський, буд. 147 А, кв. 33. Паспорт: СЮ № 414274, виданий Орджонікідзевським РВ УДМС України в Запорізькій області, 25 грудня 2015 року. Ідентифікаційний код: 2402219751 Кваша Наталя Валентинівна Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Новгородська, буд. 12,кв. 44. Паспорт: СА № 741276, виданий Хортицьким РВ УМВС України в Запорізькій області 28 квітня 1998 року. Ідентифікаційний код: 2686511524 Ковальова Вікторія Олегівна Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Івана Алєксєєва буд.8, кв.32. Паспорт: СЮ № 361137, виданий Мелітопольським МВ УМВС в Запорізькій області 11 вересня 2014 року. Ідентифікаційний код: 3270910548 Ковальова Світлана Борисівна м. Київ, вул. Вишняківська, буд. 13б, кв. 25. Паспорт: СН № 984171, виданий Харківським РУГУ УМВС в м. Києві 09 грудня 1998 року. Ідентифікаційний код: 2671214980 Інна Валеріївна Московчук Одеська обл., с. Ширяєве, вул. Набережна, буд. 82. Паспорт: КК № 630011, виданий Ширяївським РВ УМВС в Одеській області 11 квітня 2001 року. Ідентифікаційний код: 2890714104 Музика Софія Володимирівна Львівська обл., м. Городок, вул. Грушевського 14. Паспорт: КС № 777987, виданий Городецьким РВ ГУМВС України у Львівській області, 25 серпня 2010 року. Ідентифікаційний код: 3438800303 Мусієнко Валентин Миколайович Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Гоголя, буд. 130, кв. 80.	

	Паспорт: СВ № 366194, виданий Мелітопольським МВ УМВС в Запорізькій області 28.04.2001 року. Ідентифікаційний код: 3109912136 Мусієнко Наталія Юріївна Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Гоголя, буд. 130, кв. 80. Тел.: 0680793219. Паспорт: СТ № 098710, виданий Мелітопольським МВ УМВС в Запорізькій області 15 січня 2009 року. Ідентифікаційний код: 3141217188 Нескородєва Світлана Вікторівна Луганська обл., м. Рубіжне, вул. Богдана Хмельницького, буд. 105, кв. 49. Паспорт: 000867302, виданий 4436, 18.08.2017 р. Ідентифікаційний код: 2322912183 Полякова Анастасія Сергіївна Кіровоградська обл., м.Олександрія, вул Григорія Логвина, буд. 19. Паспорт: ЕВ № 156206, виданий Олександрійським МВ УМВС в Кіровоградській області 11 січня 2007 року. Ідентифікаційний код: 3316704863 Помазан Олена Олександрівна Луганська обл., м. Луганськ, вул. Самойлова, буд. 316. Паспорт: ЕН № 223461, виданий Жовтневим РВ УМВС в Луганській області 11 лютого 2003 року. Ідентифікаційний код: 2975710041 Радіонова Марина Сергіївна Запорізька обл., смт Чернігівка, вул. Набережна, буд. 126, кв. 3. Паспорт: 003103407, виданий 2340, 14.03.2019 року. Ідентифікаційний код: 3376908748 Старікова Оксана Володимирівна Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, вул. Гагаріна, буд. 43а, кв. 33. Паспорт: ЕК № 200262, виданий Сєвєродонецьким МВ УМВС в Луганській області 12 червня 1996 року. Ідентифікаційний код: 2642607108 Ярова Тетяна Василівна Херсонська обл., Генічеський р-н., с. Новогригорівка, вул. Пушкіна 41. тел.: +380669478778 Паспорт: МО № 364721, виданий Генічеським МВ УМВС в Херсонській області 14 серпня 1997 року. Ідентифікаційний код: 26406784	

	Буряк Наталія Миколаївна Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Героїв України, буд. 49. Паспорт: МР № 399980, виданий Іванівським РС УДМС України в Херсонській області 05 вересня 2013 року. Ідентифікаційний код: 3563413584 Волошина Ольга Андріївна Запорізька обл., пгт. Якиміка, вул. Паркова, буд. 37. Паспорт: СА № 336989, виданий Якимівським МВ УМВС в Запорізькій області 17 вересня 1996 року. Ідентифікаційний код: 5678900059 Демиденко Наталя Михайлівна Дніпропетровська обл., м. Апостолово, вул. Робоча, буд.15. Паспорт: АМ № 594789, виданий Апостолівським РВ УМВС України в Дніпропетровській області 26 жовтня 2001 року. Ідентифікаційний код: 2612919067 Демидець Юлія Олександрівна Херсонська обл., м. Генічеськ, вул. Лермонтова, буд. 12. Паспорт: МР № 116343, виданий Генічеським РВ УМВС України в Херсонській області 05 жовтня 2004 року. Ідентифікаційний код: 3232400709 Коник Катерина Миколаївна Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Мечнікова, буд. 16. Паспорт: СМ № 866908, виданий Мелітопольським МВ УМВС в Запорізькій області 22 липня 2006 року. Ідентифікаційний код:3094305402 Мороз Олеся Володимирівна Вінницька обл., м. Вінниця, вул. Київська, буд. 29/3, кв. 18. Паспорт: КС № 619325, виданий Львівським МВ УМВС у Львівській області 15 січня 2008 року. Ідентифікаційний код: 3205116749 Придорожко Алла Олександрівна Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, вул. Курчатова, буд. 3, кв. 117. Паспорт: ЕК № 677053, виданий Ленінським РВ УМВС в Луганській області 21 листопада 1997 року. Ідентифікаційний код: 2101200184 Фокіна Ганна Антонівна Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Садова, буд. 28, кв. 55.	

	Паспорт: СВ № 809114, виданий Мелітопольським МВ УМВС в Запорізькій області 09 січня 2003 року. Ідентифікаційний код: 3170911706 Хрущова Сніжана Сергіївна Донецька обл., м. Торез, м-он 4, буд. 26, кв. 14. Паспорт: ВК № 929810, виданий Торезьким МВ ГУМВС в Донецькій області 5 липня 2012 року. Ідентифікаційний код: 3507203364 Щедрива Лариса Олександрівна Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, просп. Космонавтів, буд. 25а, кв. 73. Паспорт: ЕМ № 144011, виданий Сєвєродонецьким МВ УМВС України в Луганській області 07 квітня 1999 року. Ідентифікаційний код: 2440509025 Камишева Оксана Володимирівна м. Запоріжжя, вул. Цитрусова, буд. 8, кв. 88. Паспорт: ВТ № 065092, виданий Артемівським МВ ГУДМС України в Донецькій області 20 грудня 2013 року. Ідентифікаційний код: 3178800422 Маркова-Лихолат Єва Олександрівна Запорізька обл., м. Запоріжжя, вул. Каховська, буд. 26а, кв. 1. Паспорт: № 000555814, виданий 2328, 22.05.2017 року. Ідентифікаційний код: 3354208087 Матвєєва Світлана Миколаївна м. Дніпро, вул. Донецьке шосе, буд. 9, кв. 57. Паспорт: АН № 889970, виданий Амур-Нижньодніпровським РВ ДМУ УМВС України в Дніпровській області, 15.07.2010 року. Ідентифікаційний код: 2755706985 Молоканова Тетяна Олександрівна Луганська обл., Троїцький р-н, с. Воєводське, вул. Молодіжна, буд. 12. Паспорт: ЕЛ № 0094 15, виданий Троїцьким РВ УДМС України у Луганській області 30 липня 2015 року. Ідентифікаційний код: 3270908849 Пархомець Артем Миколайович Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Гвардійська, буд. 11, кв. 24. Паспорт: СЮ № 166797, виданий Мелітопольським МВ ГУМВС України в Запорізькій області, 02 березня 2010 року. Ідентифікаційний код: 3437408577 Семяниста Лідія Володимирівна	

	Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, вул. Вілєсова, буд. 6а, кв. 24. Паспорт: ЕК № 845271, виданий Сєвєродонецьким МВ УМВС в Луганській області 13 травня 1998 року. Ідентифікаційний код: 2615215843 Сімейко Оксана Юріївна Луганська обл., м. Сєвєродонецьк, пр.-т. Центральний, буд. 33а, кв. 17. Паспорт: ЕН № 740235, виданий Кремінським РВ ГУМВС в Луганській області 16 грудня 2009 року. Ідентифікаційний код: 3071819721 Третякова Ірина Сергіївна Дніпропетровська обл., м. Дніпро, вул. Старобазарна, буд. 10/2. Паспорт: СВ № 029441, виданий Приморським РВ УМВС в Запорізькій області 04 червня 1999 року. Ідентифікаційний код: 3014117022 Ульченко Анна Миколаївна Луганська обл., м. Луганськ, вул. Брестская, буд. 7, кв. 47. Паспорт: ЕН № 303017, виданий Марківським РВ УМВС України в Луганській області 10 грудня 2003 року. Ідентифікаційний код: 3147220283 Хомотюк Наталя Михайлівна Запорізька обл., м. Мелітополь, вул. Університетська, буд. 127, кв. 61. Паспорт: СА № 576127, виданий Якимівським РВ УМВД України в Запорізькій області 10 лютого 1998 року. Ідентифікаційний код: 2754420362.	

Список докторантів, аспірантів, студентів, що брали участь у роботах за темою

Таблиця 11

№ з/п	П.І.Б.	Докторант, аспірант або студент	Завдання за темою	Кількість місяців роботи з оплатою
1	Приступа Д.А.	студентка	Збір теоретико-методичної літератури з питань корекції внутрішнього психологічного стану батьків, які виховують дітей з ООП	24
2	Варіна Г.Б.	аспірантка	Інноваційні техніки роботи з сім'ями, що виховують дітей з ООП	36
3	Городнича С.В.	аспірантка	Удосконалення змісту, форм та методів психолого-педагогічної роботи з дітьми та батьками	1
4	Сєводнєва К.В.	аспірантка	Ретроспективний аналіз моделей	1

			сімейної поведінки, пов'язаної з вихованням дитини з ООП	
5	Расказова А.В.	студентка	Обґрунтування психолого-педагогічних засад формування толерантного ставлення батьків до дітей з ООП	14
6	Георгадзе Т.О.	аспірантка	Сім'я як джерело захисту та впливу на формування сімейних цінностей сучасної української молоді	3
7	Братишко Т.А.	аспірантка	Формування готовності майбутніх учителів початкової школи до виховання учнів з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання	4
8	Волобуєва А.І.	студентка	Аналіз психологічних станів батьків, що виховують дітей з ООП	3

Анотації статей, наведених у таблиці 2

Таблиця 12

№ статті у таблиці 2	Анотація
1	У науковій статті висвітлено актуальне питання специфіки й алгоритму впровадження інноваційних технологій AP у процес психолого-педагогічного супроводу дітей з розладами аутичного спектру (РАС). Інноваційним елементом теоретико-методологічного аналізу проблеми та емпіричного дослідження є виявлення векторів конструктивного поєднання традиційних психокорекційних та психодіагностичних підходів із сучасними технологіями AR. Аналіз публікацій щодо ролі та можливостей використання AR-технологій у процесі підтримки дітей з РАС та інклюзивного середовища здійснювався шляхом серфінгу на Інтернет-платформах, що містять теоретичні основи публікацій цих наукових журналів та патентів. У статті також аналізуються пріоритети та потенційні результати використання AR-технологій у психокорекційно-просвітницькій роботі з аутичними дітьми. За результатами аналізу наукових досліджень, Єдиного клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації «Розлади аутичного спектру (розлади загального розвитку)», підходів до корекції, розвитку та навчання дітей з РАС, технології AP було відібрано для подальшого впровадження в комплексну програму психолого-педагогічного супроводу дітей з РАС. Метою емпіричного дослідження став пошук, аналіз та впровадження багатофункціональних технологій AP у психокорекційний конструкт психолого-педагогічного супроводу дітей з РАС. За результатами пілотного дослідження визначено пріоритети та ефективність використання AR-технологій у розвитку комунікативних, когнітивних, емоційно-вольових і мнемічних здібностей дітей та актуалізації адаптаційного потенціалу й адаптивних, соціально прийнятих форм поведінки. Встановлено, що можливості та перспективи використання AR-технологій як елемента інклюзивного середовища, з точки зору нозології та феноменології, потребують подальшого дослідження.
2	Питання конструктивного діалогу в умовах трансформації сучасної системи

	освіти є дуже актуальним. У статті звернено увагу на ефективні шляхи побудови конструктивного діалогу між учасниками освітнього процесу: педагогами, здобувачами та батьками, які виховують дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Автори обґрунтовують результати власного експерименту, який проводився впродовж 2019-2021 рр. на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького серед здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Початкова освіта. Інклюзивна освіта», учителів та батьків, які виховують дітей з ООП (Мелітополь). Для майбутніх учителів інклюзивних класів було запропоновано спецкурс «Методика організації діалогічної взаємодії з учнями в початковій школі», а для вчителів та батьків, які виховують дітей з ООП, – майстер-класи, під час яких використовувалися новітні педагогічні технології для організації діалогічної взаємодії вчителя, учня та його батьків.
3	У сучасних умовах активно розвиваються інноваційні технології доповненої реальності, поширені в багатьох сферах людської діяльності. Впровадження передових розробок у процес професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічних професій в умовах адаптивного навчання сприяє реалізації принципів персоніфікованого підходу та підвищенню загального рівня конкурентоспроможності, формування готовності до ефективного супроводу учасників інклюзивної освіти. Відповідна наукова стаття присвячена теоретичному та емпіричному аналізу особливостей впровадження технологій доповненої реальності в конструкт традиційного психолого-педагогічного супроводу, спрямованого на розвиток емоційного інтелекту майбутнього спеціаліста. При виконанні науково-дослідної роботи за рахунок коштів загального фонду державного бюджету використано міждисциплінарний підхід: «Адаптивна система індивідуалізації та персоналізації професійної підготовки майбутніх спеціалістів в умовах змішаного навчання». Комплексне дослідження впровадження традиційних психолого-педагогічних та інноваційних технологій доповненої реальності проведено в межах наукової співпраці STEAM-лабораторії, лабораторії психофізіологічних досліджень та лабораторії психології здоров'я Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. При теоретичному аналізі вивчено структурну модель емоційного інтелекту майбутнього фахівця соціономічних професій, яка представлена двома структурними компонентами: внутрішньоособистісним конструктом емоційного інтелекту (розуміння та аналіз емоцій; використання емоцій для покращення мислення та діяльності) та міжособистісним конструктом емоційного інтелекту (сприйняття, оцінка та вираження) емоцій; свідоме управління емоціями). Кожен компонент опосередковує властиві емоційному інтелекту інтерпретаційну, регуляторну, адаптивну, стресозахисну та активуючу функції. Алгоритм емпіричного блоку дослідження представлений двома етапами: констатуючим і формуючим дослідженням. За результатами твердження у більшості шкал виявлено низькі показники, що відображають загальний рівень розвитку емоційного інтелекту майбутніх спеціалістів, актуалізують необхідність пошуку та впровадження ефективних заходів щодо розвитку компонентів емоційного інтелекту в сучасній вищій школі та наголошують на необхідності врахування розвитку інформації та цифровізації. У межах формувального етапу впровадження дослідження було апробовано комплексну програму «Розвиток емоційного інтелекту майбутніх фахівців», в якій інтегровано традиційні психолого-педагогічні технології та інноваційні технології доповненої реальності. Ця програма розрахована на 24 години, 6 тематичних занять по 4 години. За результатами комплексного констатуючого та

	формувального дослідження доведено ефективність впливу технологій доповненої реальності на загальний показник емоційного інтелекту. Обґрунтовано покрокову модель інтеграції компонентів доповненої реальності, що впливають на здатність аналізувати, розуміти та регулювати емоційні стани в комплексну програму розвитку емоційного інтелекту. За результатами формуючого дослідження встановлено домінування високих показників таких компонентів: внутрішньоособистісного (50%) і міжособистісного (53,3%). Таким чином, автори стверджують, що внутрішньоособистісний і міжособистісний емоційний інтелект разом передбачають актуалізацію різноманітних пізнавальних процесів і навичок, взаємопов'язаних один з одним. Емпіричні дані отримано в результаті проведення психодіагностичного дослідження на інноваційному комп'ютерному комплексі НС-психотест.
4	Мета. Дослідження почуття провини у батьків як психологічного підґрунтя утворення англомовних інноваційних концептів сфери батьківства за різними метакогнітивними моделями. Матеріали та Методи. Почуття провини розглядається насамперед як специфічний психоемоційний стан батьків, що виховують дітей з обмеженими можливостями та функціональними розладами. Переживання провини досліджується в контексті моральної травматизації батьків, акцентується увага на стражданні від усвідомлення інвалідності дитини та феномені вторинного травмування через впевненість у провині перед дитиною (членами родини, суспільством тощо). Авторами пропонується розуміння переживання моральної травматизації від провини через усвідомлення батьками моральної шкоди – моральних втрат, пов'язаних з емоційними та фізичними стражданнями, обмеженнями, і моральних страждань – негативних переживань, які виявляються у вигляді страху, сорому, приниження, стану душевного болю, депресії та апатії. Тенденції та обсесивні думки щодо компенсації та власне компульсивна компенсаторна поведінка постають основними ознаками моральної травматизації – травматизації від переживання провини, що на рівні комунікації репрезентується появою низки інноваційних концептів, як віддзеркалення внутрішнього світу людини та зовнішніх реалій людського світу. Результати. Моральне страждання, як переживання особистісної реальності, детерміновано конфліктом між понятійно-раціональними образами дійсності й образами дійсності, ґенеза та конституювання яких мають детермінацію несвідомого. Ірраціональність переживання провини батьками дітей з обмеженими можливостями здоров'я (ОМЗ) продукує неадекватні способи її опанування та призводить до вторинної травматизації, неадекватних моделей компенсаторної поведінки. Архетипічна програма ірраціональної провини конституює у свідомості суб'єкта почуття ірраціональної відповідальності, що детермінує нераціональні моделі батьківської поведінки та їх сучасне англомовне вираження. Зумовлене суперечностями між програмами різних рівнів, моральне страждання стає в психічній реальності особистості постійно діючим центром занепокоєння, точкою концентрації уваги, і, як наслідок, точкою «біфуркації» – енергетичного вибуху когнітивного порядку, що призводить до виникнення нового концепту (концептуальної деривації) та його відтворення в мовній реальності. У контексті дослідження процеси концептуальної деривації розглядаються у межах когнітивної дериватології, попри те, що метакогнітивні ознаки конституентів і механізмів концептуальної деривації, а також фрактальнодетермінованість лінгво-ментального середовища, дозволяють виокремити новий напрям

	когнітивних студій – метакогнітивну дериватологію англійської мови. Наразі метаконцептуальний рівень англомовного лінгво-ментального середовища оперує низкою метакогнітивних моделей концептуальної деривації, які визначають особливості формування англомовних інноваційних концептів, зокрема і концептів сфери PARENTING. Висновки. Таким чином авторам вдалось виокремити англомовні неологічні концепти, що демонструють реалії англомовного соціуму, пов'язані з почуттям батьківської провини. Аналіз, проведений, на основі авторської моделі концепту, дозволяє стверджувати, що почуття провини батьків може складати інформаційний контент такого ментоцентричного кластеру лексикалізованого концепту як «почуття». Крім того, було проаналізовано активність дії як сталих, так і інноваційних метакогнітивних механізмів концептуальної та метаконцептуальної деривації щодо утворення концептів даного типу. Одним зі здобутків дослідження є вербальна репрезентація англомовних концептів сфери PARENTING, що утворились за моделями концептуальної та метаконцептуальної деривації, та постають як внесок у сучасний стан розробки психолінгвістичних та лінгвокогнітивних теорій.
5	Технології на основі хмарних обчислень є одним із затребуваних напрямів сучасного інформаційного світу, що активно розвиваються. Хмарні обчислення – це інноваційна технологія, яка дозволяє об'єднати IT-ресурси різних апаратних платформ в єдине ціле і надати користувачеві доступ до них через локальну мережу або глобальний Інтернет. Хмарні послуги різних провайдерів пропонують користувачам доступ до своїх ресурсів через Інтернет через безкоштовні або умовно-безкоштовні хмарні додатки, вимоги до апаратного та програмного забезпечення яких не передбачають наявності у користувача високопродуктивних і ресурсомістких комп'ютерів. Хмарні технології являють собою новий спосіб організації навчального процесу та пропонують альтернативу традиційним методам організації навчального процесу, створюють можливість особистого навчання, колективного навчання, інтерактивних занять, організації психологічного супроводу. Наукова стаття присвячена проблемі інтеграції хмарних технологій не лише в процес підготовки висококваліфікованих спеціалістів, а й у формування професійно важливих якостей особистості. У статті описано досвід впровадження хмарних технологій у процес формування адаптаційного потенціалу студентів, розвитку конкурентоспроможності та професійної готовності до організації кваліфікованої психологічної допомоги родині, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами в умовах соціальних обмежень, спричинених пандемією Covid-19.
6	Одним із головних завдань сьогодення є підвищення стійкості людей до стресових факторів навколишнього середовища та збереження якості життя та працездатності. Витривалість – це психологічний феномен, суть якого – продуктивний вихід із кризи у напрямку особистісного зростання. Враховуючи ефективність інформаційно-технічного прогресу, актуальним є питання інтеріоризації AR-технологій у процесі підготовки конкурентоспроможного, життєздатного спеціаліста, здатного мобілізувати та самореалізовувати внутрішні потенційні ресурси в процесі організації супроводу родини в інклюзивному просторі. У науковій статті аналізуються можливості використання інноваційних AR-технологій у процесі розвитку витривалості майбутнього спеціаліста на основі реалізації компетентнісного та предметно-особистісного підходу до впровадження AR-технологій у навчальний

	процес у системі вищої освіти. У статті описано досвід комплексного впровадження елементів доповненої реальності в програму розвитку витривалості - Hardiness Enhancing Lifestyle Program на основі концепції BYOD. За результатами отриманих емпіричних даних доведено ефективність використання інноваційних AR-технологій у структурі мобільних додатків у процесі розвитку компонентів витривалості особистості майбутнього спеціаліста. Перспективою подальших досліджень є розробка методології комплексного впровадження AR-технологій у практику вищої освіти з метою оптимізації підготовки майбутніх фахівців.
7	Наукова стаття присвячена аналізу особливостей використання інноваційних технологій AR/VR у процесі формування стресостійкості майбутніх спеціалістів та готовності до діяльності в сучасних умовах інклюзивного простору. На основі аналізу впровадження технологій AR/VR у контексті впровадження компетентнісного підходу до вищої освіти. Описано сучасні дослідження впливу доповненої реальності на емоційні стани та фізіологічні особливості людини в стресовій ситуації, описано досвід співпраці студентів і викладачів лабораторії психофізіологічних досліджень та STEAM-лабораторії. У рамках відповідної концепції співпраці розроблено та реалізовано інтегративний підхід до процесу розвитку стресостійкості особистості. Він заснований на комплексному поєднанні традиційних психодіагностичних та тренінгових технологій з інноваційними технологіями AR/VR. За результатами виявлено, що впровадження психокорекційної програми з елементами AR-технологій сприяло підвищенню рівня емоційної стійкості та стресостійкості особистості. Знизився рівень ситуативної та особистісної тривожності майбутніх спеціалістів; також знизився рівень невпевненості, неповноцінності, тривожності за роботу, чутливості до невдач; підвищився рівень гнучкості мислення і поведінки, вміння перемикатися з одного виду діяльності на інший; підвищився також загальний рівень адаптаційних здібностей особистості. Перспективи подальших досліджень включають аналіз впливу технологій AR/VR на психологічні характеристики майбутніх фахівців з метою оптимізації процесу впровадження в систему вищої освіти студенто-орієнтованого підходу.

Анотації монографій українською мовою, які представляють основні результати дослідження і наведені у таблиці 4

Таблиця 13

№ монографії у таблиці 4	Анотація
1 - 8	У монографії подано теоретичні та практичні розробки проблеми детермінації впливу сімейного середовища на розвиток дитини з особливими потребами й упровадження системи організації психолого-педагогічного супроводу таких родин. Колективом авторів різнобічно, мультидисциплінарно та комплексно висвітлено сучасні моделі сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу. Звернено увагу на реалізацію соціальної політики, розробку методів і підходів комплексної реабілітації та соціальної адаптації, що дозволяє розглядати родину дитини з особливими потребами як учасника процесу реабілітації (модель комплексної реабілітації та соціальної адаптації, центрована на дитині), або як специфічний тип сім'ї, члени якої знаходяться в особливому соціальному становищі й самі потребують підтримки та допомоги (модель комплексної реабілітації та соціальної адаптації, центрована на родині, яка виховує дитину з

	особливими потребами). Колективну монографію створено в межах виконання наукової роботи молодих учених «Розробка методології психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами» (номер держреєстрації 0119U002003). З огляду на цілісний і систематизований практико орієнтований матеріал, видання пропонується для використання в професійній діяльності психологів, педагогів, соціальних працівників і фахівців, які безпосередньо здійснюють психолого-педагогічний, медичний і соціальний супровід родини, що виховує дитину з особливими потребами.
9	Анотація до монографії. Монографію присвячено теоретичним та практичним аспектам застосування інноваційних технологій у різних галузях психологічної практики. У науковому виданні викладені результати практичного досвіду використання інноваційних форм та методів у просвітницькій, профілактичній, консультативній та психокорекційній діяльності практичного психолога, зазначені особливості використання інноваційних технік і технологій у контексті розвитку особистісної та професійної компетентності фахівця. Усі дослідження, представлені у науковому виданні, мають теоретичний та прикладний аспекти. Монографія призначена для науковців, викладачів психології, практичних психологів, аспірантів і здобувачів вищої освіти, а також фахівців, які працюють у галузі охорони здоров'я та соціального захисту населення Анотація до розділу монографії. Актуальність дослідження зумовлена особливостями переживання батьками трагедії народження неповносправної дитини, закономірними змінами їхніх емоційних станів на шляху до адаптації; гострою потребою у наданні психологічної допомоги як дітям, так і їхнім батькам, що охоплює не лише корекцію особистісних порушень, але й оптимізацію внутрішньосімейних відносин. Мета публікації полягає у розробці та презентації комплексного системного підходу щодо психологічної корекції почуття провини у батьків дітей з обмеженими можливостями та функціональними розладами. Автори обґрунтовують твердження, що психологічна корекція може бути орієнтована на зниження рівня психоемоційної напруги, яка призводить до амбівалентності; створення сприятливого психоемоційного клімату в родинах; формування позитивного образу майбутнього для дитини та сім'ї в цілому. Також виокремлено завдання, які виконуються в цьому напрямі: корекція неконструктивних форм поведінки батьків; корекція ставлення до хвороби дитини; корекція внутрішнього психологічного стану батьків: подолання почуття неуспіху, пов'язаного з психофізичною недостатністю дитини, поступовий перехід до розуміння ресурсних можливостей дитини, радість від її успіхів.
10	Анотація до монографії. Монографію присвячено теоретичним та практичним аспектам застосування інноваційних технологій у різних галузях психологічної практики. У науковому виданні викладені результати практичного досвіду використання інноваційних форм та методів у просвітницькій, профілактичній, консультативній та психокорекційній діяльності практичного психолога, зазначені особливості використання інноваційних технік і технологій у контексті розвитку особистісної та професійної компетентності фахівця. Усі дослідження, представлені у науковому виданні, мають теоретичний та прикладний аспекти. Монографія буде корисна для науковців, викладачів психології, практичних психологів, аспірантів і студентів, а також фахівців, які працюють у галузі охорони здоров'я та соціального захисту населення

	Анотація до розділа. Особливості соціодрами як терапевтичного, діагностичного та навчального методу були використані авторами для обговорення змін у системі освіти, що відбуваються протягом останніх років, зокрема в системі інклюзивної освіти, забезпечення психологічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами. Адже практично в кожній сім'ї є дитина шкільного віку, в багатьох сім'ях є вчитель, або в оточенні сім'ї є викладачі та вчителі. Так чи інакше, але в індивідуальній та груповій роботі (за даними Психологічного центру МДПУ імені Богдана Хмельницького) тема школи порушується досить часто. Саме тому автори провели низку соціодрам, спрямованих на покращення діалогічного спілкування між усіма учасниками освітнього процесу. Також до соціодрами, для забезпечення особистісно-професійного розвитку та формування компетентностей діалогічного спілкування, залучалися студенти педагогічних і психологічних спеціальностей, які у подальшій професійній діяльності включатимуться у команду психологічного супроводу дитини з ООП. Проведена робота показала, що соціодрама, яка є методом групової роботи, призначеним для вирішення соціальних проблем суспільства, про які часто та емоційно говорять, про який у різних груп населення є своя особиста думка, яка часто відрізняється від думки інших груп, може бути використана для роботи у сфері освіти, зокрема у зв'язку із впровадженням концепції нової української школи та інклюзивної освіти. Перевагою соціодрами є легкість її застосування з людьми навіть мінімально обізнаними з особливостями групової психологічної роботи.
11	Анотація до монографії. Широкомасштабна пандемія, яка вплинула на всі країни світу, ставить перед людством завдання не допустити виникнення та подальшого поширення хвороби, яка руйнує не лише психосоматику, а й психічне та психологічне здоров'я людей, зменшує потенціал розвитку, їх добробут. Такі сучасні виклики досить небезпечні для здоров'я людини; вони активізують професійну діяльність медичного персоналу в усіх країнах нашої планети. При цьому не менш професійна активізація вимагається від кваліфікованих психологів – теоретиків і практиків. Поряд із ліками, якими користуються лікарі, для більшості людей дуже важливою стає психічна та психологічна допомога та підтримка. Успіх подолання кризових ситуацій, які сьогодні торкнулися більшості сімей, багато в чому залежить від ставлення людей до одужання, віри в себе та власні ресурси. Ніякі матеріальні досягнення не забезпечать людині позитивного результату, пов'язаного з психологічним здоров'ям і благополуччям, якщо вона самостійно і відповідально не забезпечить собі належних психічних і психологічних умов життя. Як особистість може стати компетентною в орієнтації в кризових ситуаціях, які знижують потенціал психологічного здоров'я та благополуччя суспільств багатьох країн світу в умовах викликів сьогодення? На це та інші питання, пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком психічного та психологічного здоров'я людей, у цій монографії відповідають досвідчені фахівці психологічної науки. Анотація до розділу (за ред. Варіної Г.Б.). Розділ висвітлює питання психолого-педагогічного консультування сімей, які мають дітей з особливими потребами. Такі консультації спрямовані на збереження психологічного здоров'я та добробуту як дитини, так і інших членів сім'ї. Автори порушують питання, що стосуються спеціальних методів виховної роботи з дітьми з особливими потребами; аналізувати аспекти формування компетентності батьків у сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами; виявити особливості підтримання психологічного благополуччя в цих сім'ях; відображати

	процес соціально-психологічної реабілітації дітей, спрямований на зміцнення їх психологічного здоров'я; відтворити здоров'язберігаючі конструкти сім'ї з дитиною з особливими потребами тощо. Автори монографії сподіваються, що результати теоретичної роботи та емпіричних досліджень будуть корисними для професійних психологів-практиків та будуть цікаві для вчених, молодих дослідників, викладачів та всіх, хто займається дослідженням проблем психічного та психологічного здоров'я та благополуччя в умовах сучасних викликів. Анотація до підрозділу. Наукова робота присвячена проблемі збереження психологічного благополуччя в сім'ї, яка виховує дитину з інвалідизуючим захворюванням. Дитячо-батьківські стосунки розглядаються як ресурсний фактор, який впливає на всі аспекти розвитку дитини з особливими потребами. Досліджено основні підходи та складові поняття «психологічне благополуччя» й наведено результати констатації особливостей емоційної складової психологічного благополуччя батьків, які виховують дитину-інваліда. Конструктивний характер змін особистості батьків за цих умов полягає в формуванні адаптивних способів реагування, підтримка психологічного комфорту та благополуччя.
12	Анотація до монографії. Широкомасштабна пандемія, яка вплинула на всі країни світу, ставить перед людством завдання не допустити виникнення та подальшого поширення хвороби, яка руйнує не лише психосоматику, а й психічне та психологічне здоров'я людей, зменшує потенціал розвитку, їх добробут. Такі сучасні виклики досить небезпечні для здоров'я людини; вони активізують професійну діяльність медичного персоналу в усіх країнах нашої планети. При цьому не менш професійна активізація вимагається від кваліфікованих психологів – теоретиків і практиків. Поряд з ліками, якими користуються лікарі, для більшості людей дуже важливою стає психічна та психологічна допомога та підтримка. Успіх подолання кризових ситуацій, які сьогодні торкнулися більшості сімей, багато в чому залежить від ставлення людей до одужання, віри в себе та власні ресурси. Ніякі матеріальні досягнення не забезпечать людині позитивного результату, пов'язаного з психологічним здоров'ям і благополуччям, якщо вона самостійно і відповідально не забезпечить собі належних психічних і психологічних умов життя. Як особистість може стати компетентною в орієнтації в кризових ситуаціях, які знижують потенціал психологічного здоров'я та благополуччя суспільств багатьох країн світу в умовах викликів сьогодення? На це та інші питання, пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком психічного та психологічного здоров'я людей, у цій монографії відповідають досвідчені фахівці психологічної науки. Анотація до розділу (за ред. Варіної Г.Б.) Розділ висвітлює питання психолого-педагогічного консультування сімей, які мають дітей з особливими потребами. Такі консультації спрямовані на збереження психологічного здоров'я та добробуту як дитини, так і інших членів сім'ї. Автори порушують питання, що стосуються спеціальних методів виховної роботи з дітьми з особливими потребами; аналізувати аспекти формування компетентності батьків у сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами; виявити особливості підтримання психологічного благополуччя в цих сім'ях; відображати процес соціально-психологічної реабілітації дітей, спрямований на зміцнення їх психологічного здоров'я; відтворити здоров'язберігаючі конструкти сім'ї з дитиною з особливими потребами тощо. Автори монографії сподіваються, що результати теоретичної роботи та емпіричних досліджень будуть корисними для професійних психологів-практиків та будуть цікаві для вчених, молодих

	дослідників, викладачів та всіх, хто займається дослідженням проблем психічного та психологічного здоров'я та благополуччя в умовах сучасних викликів. Анотація до підрозділу. Сім'я розглядається як суб'єкт визначення життєвої траєкторії дитини з обмеженими можливостями здоров'я. Зроблено спробу аналізу родини не тільки як об'єкта допомоги з боку психолого-педагогічних служб, а й розкривається потенціал батьків, що мають активну життєву позицію, просувають процеси осмислення сучасним суспільством проблематики дітей з інвалідністю, конструктивних способів їх соціокультурної інтеграції, що, у свою чергу, сприяє подоланню «психології інвалідизації» дітей. Визначаються точки зростання сучасної сім'ї як нова позиція в становленні та просуванні конструктивного погляду в суспільстві на проблематику особливого дитинства, що постає стратегією виходу самої сім'ї з кризової ситуації, пов'язаної з вихованням дитини з інвалідністю. У зв'язку з цим аналізуються здоров'язбережні ресурси родини та сім'я як ресурс соціокультурної інтеграції дитини.
13	Анотація до монографії. Широкомасштабна пандемія, яка вплинула на всі країни світу, ставить перед людством завдання не допустити виникнення та подальшого поширення хвороби, яка руйнує не лише психосоматику, а й психічне та психологічне здоров'я людей, зменшує потенціал розвитку, їх благополуччя. Такі сучасні виклики досить небезпечні для здоров'я людини; вони активізують професійну діяльність медичного персоналу в усіх країнах нашої планети. При цьому не менш професійна активізація вимагається від кваліфікованих психологів – теоретиків і практиків. Поряд з ліками, якими користуються лікарі, для більшості людей дуже важливою стає психічна та психологічна допомога та підтримка. Успіх подолання кризових ситуацій, які сьогодні торкнулися більшості сімей, багато в чому залежить від ставлення людей до одужання, віри в себе та власні ресурси. Ніякі матеріальні досягнення не забезпечать людині позитивного результату, пов'язаного з психологічним здоров'ям і благополуччям, якщо вона самостійно і відповідально не забезпечить собі належних психічних і психологічних умов життя. Як особистість може стати компетентною в орієнтації в кризових ситуаціях, які знижують потенціал психологічного здоров'я та благополуччя суспільств багатьох країн світу в умовах викликів сьогодення? На це та інші питання, пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком психічного та психологічного здоров'я людей, у цій монографії відповідають досвідчені фахівці психологічної науки. Анотація до розділу за ред. Варіної Г.Б. Розділ висвітлює питання психолого-педагогічного консультування сімей, які мають дітей з особливими потребами. Такі консультації спрямовані на збереження психологічного здоров'я та добробуту як дитини, так і інших членів сім'ї. Автори порушують питання, що стосуються спеціальних методів виховної роботи з дітьми з особливими потребами; аналізувати аспекти формування компетентності батьків у сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами; виявити особливості підтримання психологічного благополуччя в цих сім'ях; відображати процес соціально-психологічної реабілітації дітей, спрямований на зміцнення їх психологічного здоров'я; відтворити здоров'язберігаючі конструкти сім'ї з дитиною з особливими потребами тощо. Автори монографії сподіваються, що результати теоретичної роботи та емпіричних досліджень будуть корисними для професійних психологів-практиків та будуть цікаві для вчених, молодих дослідників, викладачів та всіх, хто займається дослідженням проблем психічного та психологічного здоров'я та благополуччя в умовах сучасних викликів.

	Анотація до підрозділу. Робота присвячена дослідженню проблеми благополуччя особистості, актуальність якої обумовлена радикальними змінами, що відбулися в нашій країні й світі (соціально-економічна криза, політичні та соціальні зміни). За результатами аналізу проведеного дослідження робиться висновок, що тренінг особистісного зростання є ефективним засобом підвищення рівня благополуччя особистості, що є особливо важливим для укріплення психологічних ресурсів батьків, які виховують дітей з особливими потребами.
14	Анотація до монографії. Широкомасштабна пандемія, яка вплинула на всі країни світу, ставить перед людством завдання не допустити виникнення та подальшого поширення хвороби, яка руйнує не лише психосоматику, а й психічне та психологічне здоров'я людей, зменшує потенціал розвитку, їх благополуччя. Такі сучасні виклики досить небезпечні для здоров'я людини; вони активізують професійну діяльність медичного персоналу в усіх країнах нашої планети. При цьому не менш професійна активізація вимагається від кваліфікованих психологів – теоретиків і практиків. Поряд з ліками, якими користуються лікарі, для більшості людей дуже важливою стає психічна та психологічна допомога та підтримка. Успіх подолання кризових ситуацій, які сьогодні торкнулися більшості сімей, багато в чому залежить від ставлення людей до одужання, віри в себе та власні ресурси. Ніякі матеріальні досягнення не забезпечать людині позитивного результату, пов'язаного з психологічним здоров'ям і благополуччям, якщо вона самостійно і відповідально не забезпечить собі належних психічних і психологічних умов життя. Як особистість може стати компетентною в орієнтації в кризових ситуаціях, які знижують потенціал психологічного здоров'я та благополуччя суспільств багатьох країн світу в умовах викликів сьогодення? На це та інші питання, пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком психічного та психологічного здоров'я людей, у цій монографії відповідають досвідчені фахівці психологічної науки. Анотація до розділу за ред. Варіної Г.Б. Розділ висвітлює питання психолого-педагогічного консультування сімей, які мають дітей з особливими потребами. Такі консультації спрямовані на збереження психологічного здоров'я та добробуту як дитини, так і інших членів сім'ї. Автори порушують питання, що стосуються спеціальних методів виховної роботи з дітьми з особливими потребами; аналізувати аспекти формування компетентності батьків у сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами; виявити особливості підтримання психологічного благополуччя в цих сім'ях; відображати процес соціально-психологічної реабілітації дітей, спрямований на зміцнення їх психологічного здоров'я; відтворити здоров'язберігаючі конструкти сім'ї з дитиною з особливими потребами тощо. Автори монографії сподіваються, що результати теоретичної роботи та емпіричних досліджень будуть корисними для професійних психологів-практиків та будуть цікаві для вчених, молодих дослідників, викладачів та всіх, хто займається дослідженням проблем психічного та психологічного здоров'я та благополуччя в умовах сучасних викликів. Анотація до підрозділу. Автори аналізують та концептуалізують підходи до аналізу психологічних особливостей функціонування сім'ї, яка виховує дитину-інваліда. У розвідці йдеться про основні потреби, життєві кризи, проблеми й особливості міжособистісної взаємодії батьків, симблінгів і дітей з сімейним ідентифікатором. У межах сімейно-орієнтованого та предметно-орієнтованого підходів пропонується розглядати стійкість життя як ресурсний елемент функціонування

	сім'ї, як системи переконань особистості, що сприяє готовності суб'єкта долати труднощі та життєві кризи, контролювати їх, керувати ними, вміти сприймати досвід і успішно їх долати.
15	У монографії запропоновано раціональні шляхи формування культури консенсуального діалогу учнів закладів загальної середньої освіти в умовах трансформації вітчизняної системи освіти. Видання призначено для здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми «Початкова освіта», викладачів профільних закладів педагогічної освіти, практикуючих вчителів початкової та середньої ланки освіти та батьків, діти яких навчаються в інклюзивних класах
16	Анотація до монографії. У період змін, трансформацій, мінливості, нестабільності та криз, в яких перебуває сучасна людина, особливо загострюються питання конструювання майбутнього. За таких умов особистості складно вибудовувати перспективу власного життя, оскільки необхідно володіти новим репертуаром стратегій і ресурсів. Тому не викликає сумніву актуальність колективної монографії «Психологічні ресурси в умовах життєвої та суспільної кризи: соціальний та особистісний виміри», оскільки сьогодні як ніколи гостро постає питання розвитку і пошуку нових психологічних ресурсів особистості, які дозволяють їй ефективно долати життєві та суспільні кризи. Монографія буде корисна для науковців, викладачів психології, практичних психологів, аспірантів і студентів, а також фахівців, які працюють у галузі охорони здоров'я в та соціального захисту населення, а також усім, хто небайдужий до сучасних проблем людини і суспільства. Анотація до розділу. Ставлення батьків до дітей з особливими потребами відіграє домінуючу роль у подальшому розвитку таких дітей у суспільстві. Тому її корекція має першочергове значення при консультуванні сімей з такими дітьми. На основі системного підходу авторами узагальнюється комплекс основних психологічних характеристик сімей, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, що впливають на успішне виховання, розвиток і формування особистості дитини. До них належать: 1) несприятливий внутрішньосімейний психологічний клімат; 2) незадоволення шлюбом; 3) стиль сімейного виховання – надмірний захист; 4) порушення сімейної ідентичності; 5) фрагментований рівень сімейної згуртованості та хаотичний рівень сімейної адаптації; 6) індивідуально-психологічні особливості сімейних партнерів – низький адаптаційний потенціал особистості, некритичне сприйняття дійсності, низький рівень самооцінки, внутрішньоособистісний конфлікт, хронічний стрес. Систематизація соціально-психологічних теорій і концепцій вітчизняних та зарубіжних авторів, що торкаються проблеми психологічних особливостей сімей, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, у сучасному суспільстві виявляють необхідність включення у центр уваги, крім реабілітації, дітей з особливими освітніми потребами, психологічну підтримку та корекцію психоемоційного стану батьків, підвищення соціальної адаптації сім'ї.

Анотації українською мовою монографій англійською мовою, які представляють основні результати дослідження і наведені у таблиці 5

Таблиця 14

№	Анотація

монографії у таблиці 5	
1	Анотація до розділу. Наукова стаття присвячена аналізу взаємин у родині, яка виховує дитину-інваліда. Проаналізовано деструктивні психічні стани батьків, спричинені народженням дитини-інваліда. Особлива увага приділяється комплексному підходу у здійсненні психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину-інваліда, спрямованого на почергове вплив на такі компоненти ставлення до дитини, як: когнітивні, емоційні, поведінкові та мінливі патологічні стани.
2	Анотація до монографії. Широкомасштабна пандемія, яка вплинула на всі країни світу, ставить перед людством завдання не допустити виникнення та подальшого поширення хвороби, яка руйнує не лише психосоматику, а й психічне та психологічне здоров'я людей, зменшує потенціал розвитку, їх благополуччя. Такі сучасні виклики досить небезпечні для здоров'я людини; вони активізують професійну діяльність медичного персоналу в усіх країнах нашої планети. При цьому не менш професійна активізація вимагається від кваліфікованих психологів – теоретиків і практиків. Поряд з ліками, якими користуються лікарі, для більшості людей дуже важливою стає психічна та психологічна допомога та підтримка. Успіх подолання кризових ситуацій, які сьогодні торкнулися більшості сімей, багато в чому залежить від ставлення людей до одужання, віри в себе та власні ресурси. Ніякі матеріальні досягнення не забезпечать людині позитивного результату, пов'язаного з психологічним здоров'ям і благополуччям, якщо вона самостійно і відповідально не забезпечить собі належних психічних і психологічних умов життя. Як особистість може стати компетентною в орієнтації в кризових ситуаціях, які знижують потенціал психологічного здоров'я та благополуччя суспільств багатьох країн світу в умовах викликів сьогодення? На це та інші питання, пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком психічного та психологічного здоров'я людей, у цій монографії відповідають досвідчені фахівці психологічної науки. Анотація до розділу, за ред. Варіної Г.Б., висвітлює питання психолого-педагогічного консультування сімей, які мають дітей з особливими потребами. Такі консультації спрямовані на збереження психологічного здоров'я та добробуту як дитини, так і інших членів сім'ї. Автори порушують питання, що стосуються спеціальних методів виховної роботи з дітьми з особливими потребами; аналізувати аспекти формування компетентності батьків у сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами; виявити особливості підтримання психологічного благополуччя в цих сім'ях; відтворити процес соціально-психологічної реабілітації дітей, спрямований на зміцнення їх психологічного здоров'я; відтворити здоров'язберігаючі конструкти сім'ї з дитиною з особливими потребами тощо. Автори монографії сподіваються, що результати теоретичної роботи та емпіричних досліджень будуть корисними для професійних психологів-практиків та будуть цікаві для вчених, молодих дослідників, викладачів та всіх, хто займається дослідженням проблем психічного та психологічного здоров'я та благополуччя в умовах сучасних викликів. Анотація до підрозділу. У статті аналізуються об'єктивні та суб'єктивні предиктори психологічного самопочуття особистості як фактора стабільності професіонала майбутнього спеціаліста. Доведено, що соціально-економічні та соціально-культурні фактори

	мають опосередкований вплив на психологічне самопочуття, зазвичай торкаючись його окремих компонентів. Виявлено, що існує суттєва кореляція між рівнем психологічного благополуччя та суб'єктивним фактором – психологічним. Конструктивні компоненти психологічного благополуччя професійна стабільність включає: емоційний, когнітивний, мотиваційний і поведінковий, а до функціональних компонентів, що забезпечують позитивне функціонування особистості, належать: автономність, управління навколишнім середовищем, особистісне зростання, позитивні стосунки з іншими, життєві цілі та самооцінка. Психологічне самопочуття особистості розглядається як інтегральний показник ступеню реалізації власної орієнтації, що суб'єктивно виявляється у відчутті щастя, задоволеність життям і собою.
3	Анотація розділу. Динамічні соціальні зміни, що охоплюють усі сторони суспільного життя, формують індивідуальні та соціальні потреби в розумінні сучасного суспільства, у всебічному аналізі соціальних проблем, у визначенні нового місця людини в самоорганізуючому багатоваріантному світі. Особливе місце в цих процесах посідає соціально-гуманітарна освіта, яка є частиною загальнокультурної складової змісту підготовки сучасних спеціалістів до діяльності в інклюзивному просторі. У роботі аналізуються трансформаційні тенденції та їх вплив на різні рівні соціальної активності майбутніх фахівців. Особлива увага приділяється визначенню вищої освіти як інтегративної платформи розвитку та реалізації соціальної активності молоді.
4	Анотація до розділу. У роботі розглянуто та досліджено основні складові професійної стійкості в контексті розвитку професіоналізму майбутнього прикладного психолога. Основним інструментом впливу психолога, крім набутих знань і навичок, є його особистість. У межах теоретико-методологічного аналізу проблеми професійної стійкості психолога виділено такі основні компоненти: когнітивний, мотиваційний, поведінковий, емоційно-вольовий. На основі емпіричного дослідження виділено шляхи та методи формування професійної стійкості майбутнього спеціаліста. Запроваджений тренінг «Оптимізація процесу формування професійної стійкості майбутнього спеціаліста» включає методи гуманістичної та когнітивно-поведінкової психотерапії, а також сучасні гештальт-технології. Узагальнюючи різні підходи до визначення поняття «професійна стабільність», можна визначити це поняття як «динаміку стійких станів особистості як системи, в якій він здатний з певною ймовірністю ідентифікувати зовнішні та внутрішні негативні впливи в процес професійної діяльності». Аналізуючи результати, можна сказати, що психокорекційна програма сприяла підвищенню рівня професійної стійкості та саногенного потенціалу як складових професійної стійкості майбутніх психологів. У здобувачів вищої освіти знизився рівень ситуативної та особистісної тривожності, знизився рівень невпевненості, тривожності, неповноцінності, тривожності щодо роботи, чутливості до невдач, підвищений рівень гнучкості мислення і поведінки, здатність перемикатися з одного виду діяльності на інший.
5	Анотація до монографії. Широкомасштабна пандемія, яка вплинула на всі країни світу, ставить перед людством завдання не допустити виникнення та подальшого поширення хвороби, яка руйнує не лише психосоматику, а й психічне та психологічне здоров'я людей, зменшує потенціал розвитку, їх добробут. Такі сучасні виклики досить небезпечні для здоров'я людини; вони активізують професійну

	діяльність медичного персоналу в усіх країнах нашої планети. При цьому не менш професійна активізація вимагається від кваліфікованих психологів – теоретиків і практиків. Поряд з ліками, якими користуються лікарі, для більшості людей дуже важливою стає психічна та психологічна допомога та підтримка. Успіх подолання кризових ситуацій, які сьогодні торкнулися більшості сімей, багато в чому залежить від ставлення людей до одужання, віри в себе та власні ресурси. Ніякі матеріальні досягнення не забезпечать людині позитивного результату, пов'язаного з психологічним здоров'ям і благополуччям, якщо вона самостійно і відповідально не забезпечить собі належних психічних і психологічних умов життя. Як особистість може стати компетентною в орієнтації в кризових ситуаціях, які знижують потенціал психологічного здоров'я та благополуччя суспільств багатьох країн світу в умовах викликів сьогодення? На це та інші питання, пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком психічного та психологічного здоров'я людей, у цій монографії відповідають досвідчені фахівці психологічної науки. Анотація до розділу, за ред. Варіної Г.Б., висвітлює питання психолого-педагогічного консультування сімей, які мають дітей з особливими потребами. Такі консультації спрямовані на збереження психологічного здоров'я та добробуту як дитини, так і інших членів сім'ї. Автори порушують питання, що стосуються спеціальних методів виховної роботи з дітьми з особливими потребами; аналізувати аспекти формування компетентності батьків у сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами; виявити особливості підтримання психологічного благополуччя в цих сім'ях; відображати процес соціально-психологічної реабілітації дітей, спрямований на зміцнення їх психологічного здоров'я; відтворити здоров'язберігаючі конструкти сім'ї з дитиною з особливими потребами тощо. Автори монографії сподіваються, що результати теоретичної роботи та емпіричних досліджень будуть корисними для професійних психологів-практиків та будуть цікаві для вчених, молодих дослідників, викладачів та всіх, хто займається дослідженням проблем психічного та психологічного здоров'я та благополуччя в умовах сучасних викликів. Анотація до підрозділу. У роботі представлено глибокий аналіз питань, пов'язаних з визначенням поняття «емоційна стійкість». Аналізується проблема психологічних особливостей емоційної стійкості як інтегративної якості особистості. Характеризується взаємодією емоційного, вольового, інтелектуального та мотиваційного компонентів психічної діяльності особистості. В емпіричному дослідженні представлені результати використання інноваційного комп'ютера. Технологія НС-психотест у процесі вивчення компонентів емоційної стійкості майбутніх фахівців.
6	Анотація до монографії. Широкомасштабна пандемія, яка вплинула на всі країни світу, ставить перед людством завдання не допустити виникнення та подальшого поширення хвороби, яка руйнує не лише психосоматику, а й психічне та психологічне здоров'я людей, зменшує потенціал розвитку, їх благополуччя. Такі сучасні виклики досить небезпечні для здоров'я людини; вони активізують професійну діяльність медичного персоналу в усіх країнах нашої планети. При цьому не менш професійна активізація вимагається від кваліфікованих психологів – теоретиків і практиків. Поряд з ліками, якими користуються лікарі, для більшості людей дуже важливою стає психічна та психологічна допомога та підтримка. Успіх подолання кризових ситуацій, які сьогодні торкнулися

	більшості сімей, багато в чому залежить від ставлення людей до одужання, віри в себе та власні ресурси. Ніякі матеріальні досягнення не забезпечать людині позитивного результату, пов'язаного з психологічним здоров'ям і благополуччям, якщо вона самостійно і відповідально не забезпечить собі належних психічних і психологічних умов життя. Як особистість може стати компетентною в орієнтації в кризових ситуаціях, які знижують потенціал психологічного здоров'я та благополуччя суспільств багатьох країн світу в умовах викликів сьогодення? На це та інші питання, пов'язані зі збереженням, зміцненням і розвитком психічного та психологічного здоров'я людей, у цій монографії відповідають досвідчені фахівці психологічної науки. Розділ, за ред. Варіної Г.Б. висвітлює питання психолого-педагогічного консультування сімей, які мають дітей з особливими потребами. Такі консультації спрямовані на збереження психологічного здоров'я та добробуту як дитини, так і інших членів сім'ї. Автори порушують питання, що стосуються спеціальних методів виховної роботи з дітьми з особливими потребами; аналізувати аспекти формування компетентності батьків у сім'ях, де виховуються діти з особливими освітніми потребами; виявити особливості підтримання психологічного благополуччя в цих сім'ях; відображати процес соціально-психологічної реабілітації дітей, спрямований на зміцнення їх психологічного здоров'я; відтворити здоров'язберігаючі конструкти сім'ї з дитиною з особливими потребами тощо. Автори монографії сподіваються, що результати теоретичної роботи та емпіричних досліджень будуть корисними для професійних психологів-практиків та будуть цікаві для вчених, молодих дослідників, викладачів та всіх, хто займається дослідженням проблем психічного та психологічного здоров'я та благополуччя в умовах сучасних викликів.
7	Виклики сьогодення, такі як: війни, епідемії, всесвітні катастрофи, розриви цінностей, соціально-економічні кризи, глобалізація та інтеграція суспільства, а також маніпулювання свідомістю людей, фейкові новини, пропаганда, глобальні інформаційні протистояння тощо, – настільки різні, що пересічній людині неможливо заздалегідь підготуватися до протистояння, а вектори розвитку суспільства вимагають швидкого реагування та використання всіх ресурсів для адекватної протидії. Тому монографія, присвячена особливостям психологічних ресурсів особистості в контексті сучасних викликів, є особливо актуальною. Дослідження містить наукові результати з урахуванням змістового наповнення поняття «психологічні ресурси» та визначень, комплекс яких розкриває сутність феномену психологічного ресурсу особистості, а також його вікові аспекти, функціональні особливості, критерії та фактори розвитку окремих ресурсів, технології їх зміцнення та методи розвитку, засоби забезпечення та формування у структурно-організаційному та теоретико-методичному вимірах. Монографія містить результати досліджень колективу авторів і буде корисною як для представників наукової спільноти, так і для широкого читача, який цікавиться проблемою ресурсоспроможності в умовах специфічних викликів сьогодення.

Короткий зміст (анотації) українською мовою документів, матеріалів, рекомендацій, пропозицій, наведених у таблиці 6

Таблиця 15

№ документа у таблиці 6	Короткий зміст документів

1	Збірник містить інформаційні та методичні матеріали для роботи з дітьми з затримкою психічного розвитку (ЗПР). Проблеми, що постають перед батьками цієї категорії дітей, охоплюють усі сфери їхнього життя. Автори намагаються не лише допомогти розібратися зі складними ситуаціями, а й надають слушні поради та психологічні рекомендації з огляду на особливості дітей із ЗПР, знайомлять із сучасними методиками їх навчання і виховання. Батькам дітей дошкільного віку та школярів ці поради допоможуть «пережити» найбільш складний етап початку навчання в школі, розібратися у проблемах своїх дітей і навчитися підтримувати їх та допомагати. Видання призначено для батьків, психологів, учителів і вихователів дошкільних освітніх установ, а також для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальностями «Психологія» та «Практична психологія».
2	Посібник призначено для родин, що стикаються з певними труднощами при вихованні та навчанні гіперактивної дитини з синдромом дефіциту уваги. Проблеми, що постають перед батьками таких дітей, насамперед пов'язані з потребою у забезпеченні відповідних умов для життєдіяльності та розвитку дитини. Автори намагаються не лише допомогти розібратися з причинами і наслідками цих труднощів, а й надають практичні рекомендації з урахуванням психологічних особливостей дітей із синдромом дефіциту уваги. Батькам школярів і педагогічним працівникам видання допоможе подолати найбільш складний етап навчання в школі, зрозуміти психологічні особливості цієї категорії дітей та навчитися забезпечувати їм необхідну підтримку.
3	У довіднику представлено інформаційні матеріали, що регламентують особливості консультативної допомоги сім'ям, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, та нормативно-правові засади створення інклюзивного середовища шляхом включення таких дітей до загальноосвітнього процесу. Висвітлено практичний досвід роботи різних фахівців із зазначеною категорією клієнтів (тренінгові заняття з розвитку комунікації та можливості збереження психічного здоров'я батьків, що виховують дітей з ООП; поради логопеда, дефектолога, психолога щодо організації освітнього середовища та спільної роботи батьків і педагогів). Видання розраховано на батьків, які виховують дітей з ООП, педагогічних працівників, науковців, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто цікавиться проблемами інклюзії.
4	У навчально-методичному посібнику представлено теоретичний матеріал, дидактичні ігри та вправи для дітей молодшого шкільного віку. Практичний матеріал буде корисним як майбутнім, так і практикуючим учителям початкової школи. Навчально-методичний посібник розрахований на батьків, учителів, а також усіх, хто цікавиться проблемами доцільності впровадження елементів арт-терапії в процес початкової освіти.
5	Видання є збіркою унікальних творів психолінгвістичного характеру, серед яких притчі-казки й оповідання для дорослих, які виховують дітей з особливими потребами, а також оповідки для незвичайних малюків. Автори прагнуть поліпшити емоційний стан не лише батьків таких дітей, а й дорослих, які з ними працюють в умовах інклюзивної освіти. Підбірка творів має на меті формування позитивного настрою шляхом усвідомлення того, що унікальність є однією з граней норми. Казки й оповідання сприятимуть вихованню толерантного ставлення всіх дітей та їхніх батьків до дітей з особливими потребами та організації дозвілля сучасної родини засобами казкотерапії.

	Наочно-навчальні матеріали призначено для здобувачів вищої освіти зі спеціальностей 053 Психологія, 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта. Матеріали збірки також стануть у нагоді сім'ям, які виховують дітей з особливими потребами, а також широкому колу читачів.
6	У навчально-методичному посібнику представлено ігри та вправи, конспекти індивідуальних і підгрупових занять для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Практичний матеріал буде корисним фахівцям зі сфери логопедії, дефектології, психології. Навчально-методичний посібник призначений для батьків, які виховують дітей з мовленнєвими порушеннями, вихователів логопедичних та інклюзивних груп, помічників вихователів інклюзивних груп, а також усіх, хто цікавиться проблемами мовленнєвого розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.
7	У підручнику представлено детальну інформацію щодо специфіки групової психологічної корекції та сучасних напрямів групової психотерапевтичної роботи, представлені практичні вправи, спрямовані на вирішення різних груп психокорекційних завдань. Розглядаються проблеми психокорекційної роботи з різними віковими групами, подано авторський матеріал щодо групової психокорекційної роботи з родинами, які виховують дітей з особливими потребами. Науково-практичний матеріал підручника допоможе сформувати цілісні уявлення про організацію психокорекційної роботи у групі. До кожної з тем авторами подані питання для самоконтролю, дискусійного обговорення, для засвоєння термінології у підручнику наведено глосарій. Підручник рекомендовано для здобувачів закладів вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Видання пропонується для використання в професійній діяльності психологів, педагогів, соціальних працівників і фахівців, які безпосередньо здійснюють психолого-педагогічний супровід родини, що виховує дитину з особливими потребами.
8	Анотація. Проблема психологічного супроводу інклюзивного простору є досить актуальною в сучасному трансформаційному суспільстві. Родина, діти з особливими освітніми проблемами, фахівці соціономічних професій, які працюють в інклюзивному просторі, стикаються з безліччю проблем, що вимагають комплексної допомоги: важкі фізичні та емоційні навантаження; обмежені можливості для спілкування, сімейної самореалізації, особистісного та професійного самовизначення; абілітація дитини з особливими освітніми проблемами; подолання ізольованості та інформаційного вакууму; отримання різнобічної інформації про особливості розвитку дитини, можливості реабілітації, навчання та реалізації ресурсної підтримки. Відповідні проблеми змінюють існування та виховні функції родини на трьох рівнях (психологічному, соціальному, соматичному), мобілізують пошук інноваційних методів та технологій реалізації комплексного сімейноцентрованого підходу здійснення психологічного супроводу сучасного інклюзивного простору з урахуванням тенденцій розвитку науки та техніки. У науково-методичному виданні представлена послідовна система використання сучасних практико орієнтованих технологій здійснення психологічного супроводу усіх учасників інклюзивного простору. Видання розраховано на батьків, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, педагогічних працівників, психологів, соціальних педагогів, науковців, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто цікавиться проблемами інклюзії.
9	У навчально-методичному посібнику висвітлено особливості логопедичної роботи з дітьми з порушеннями мовлення. Посібник містить дві частини:

	методичну (у якій звернено увагу на вікові особливості мовленнєвого розвитку дитини, діагностику мовленнєвих порушень та класифікацію відповідно до МКХ-10; висвітлено етапи та методику логопедичної роботи по виправленню звуковимови у дітей; окреслено особливості логопедичного масажу) та практичну (представлено логопедичні ігри та вправи для дітей з порушеннями мовлення). Видання призначено для вчителів-логопедів, вихователів інклюзивних груп, асистентів вихователів інклюзивних груп та здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми: “Дошкільна освіта. Логопедія”.
10	У навчально-методичному посібнику представлено вправи та завдання, конспекти індивідуальних та підгрупових занять для дітей з порушеннями мовлення та комунікації; конспекти занять з логоритміки. Видання призначено для вихователів, асистентів вихователів інклюзивних груп, вчителів та асистентів вчителів інклюзивних класів, здобувачів вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта. Логопедія»; 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми «Початкова освіта. Інклюзивна освіта»; 053 Психологія освітньо-професійної програма «Пстихологія. Клінічна психологія», «Психологія. Практична психологія» та батьків, які виховують дітей з особливими освітніми потребами.
11	Методологічним базисом розробленої програми є психодраматичний підхід терапії. Психодрама є інноваційною технологією психолого-педагогічного супроводу родин, які виховують дітей з особливими потребами, і не потребує від учасників теоретичної психологічної підготовки. Підтверджено, що проблеми сімей, які мають дітей з особливими потребами, мають комплексний характер. Проблема, з якою стикається один із членів сім’ї, впливає на всю систему в цілому, а це, у свою чергу, впливає на особисту ситуацію розвитку дитини. Психологічна допомога батькам, корекція їх емоційної сфери стає джерелом гармонізації внутрішньосімейних стосунків, створює позитивну мотивацію і ситуацію успіху у батьків для розвитку дитини. Застосована психокоекційна програма для сімей, які виховують дітей з особливими потребами «Незвичайна дитина» сприяє формуванню внутрішньої готовності членів сім’ї до емоційного прийняття дітей з особливими потребами; адекватної оцінки батьками можливостей розвитку дитини та знаходженню внутрішніх ресурсів родини. Результати впровадження розробленої психокорекційної програми для сімей, які виховують дітей з особливими потребами, «Незвичайна дитина» у практику роботи засвідчили трансформацію батьківської позиції переживання за дитину через її недуги в позицію творчого пошуку реалізації можливостей дитини.
12	Відповідно до провідних принципів генетичної психології (принципу аналізу за одиницями, принципу єдності експериментальної та генетичної лінії у здійсненні психологічного впливу, принципу системності до розгляду психічних утворень, яким є переживання провини та принципу проєктування – активного моделювання і відтворення форм психічного відображення переживання провини) у поєднанні з основними принципами глибинної психології запропоновано модель психологічної корекції переживання провини батьками, які мають дітей з ОМЗ. Вихідними «одиницями»-мішенями корекції постають: напруженість механізмів психологічних захистів; внутрішньоособистісні конфлікти; неклінічні психотичні прояви особистісних якостей, моделі переживання провини: фасадна проективна провина, регресивна маніпулююча провина; амбівалентний тривожно-контролюючий атитюд.

	Узагальнено, що проблеми сімей, які виховують дітей з особливостями психофізичного розвитку, мають комплексний характер, що виявляється у: сприйнятті відхилень у розвитку дитини як трагедії усього життя; наявності стійкого конфлікту між наявними очікуваннями батьків стосовно дитини та реальною ситуацією; комплексі психоемоційних проблем: екзистенційному вакуумі; екзистенціальній тривозі та провині; депресивному тлі настрою та сприйнятті життєвих перспектив; актуалізованому страху смерті; розвитку патологізованих ролей при взаємодії з оточенням; відмові від власних життєвих планів і смислів; появі комплексів неповноцінності; розвитку загальної сімейної незадоволеності; специфічних захисних реакціях батьків і компенсаторній поведінці; зниженні самооцінки та оцінки свого партнера по шлюбу. Визначено, що в цілому медико-психологічна корекція може бути орієнтована на зниження рівня психоемоційної напруги, яка призводить до амбівалентності; створення сприятливого психоемоційного клімату в сім'ях; формування позитивного образу майбутнього для дитини та сім'ї в цілому. Завдання, які виконуються в цьому напрямах: корекція неконструктивних форм поведінки батьків; корекція ставлення до хвороби дитини; корекція внутрішнього психологічного стану батьків: подолання почуття неуспіху, пов'язаного з психофізичною недостатністю дитини, поступовий перехід до розуміння ресурсних можливостей дитини, радість від її успіхів.
13	Програма є складовою частиною реалізації концепції психолого-педагогічного супроводу сімей, які виховують дітей з особливими потребами. В процесі наукового дослідження виявлено, що у роботі з батьками, які виховують дітей з особливими потребами, важливими є методи психотерапії дійсністю (головна мета – концентрація не на відчуттях, а на поведінці, де відбувається аналіз конкретних кроків у конкретних ситуаціях). З-поміж методів психолого-педагогічної корекції ми використовували методи організації діяльності, спрямовані на формування позитивного досвіду соціальних відносин; методи стимулювання поведінки (зокрема, до більш турботливого ставлення до своєї дитини); методи формування свідомості для розвитку об'єктивних оцінок, суджень і толерантного світогляду особистості за допомогою аргументованого інформування (аналізу наукової та популярної літератури щодо психологічного, фізичного, емоційного стану дитини з особливими потребами). Програма передбачає інтерактивні форми роботи з батьками дітей шкільного віку. Основними завданнями програми є: підтримка та розвиток традицій родинного виховання, спрямованих на зміцнення сім'ї; обговорення концептуальних засад сімейно-родинного виховання, проблем виховання дітей з ООП в родині; надання допомоги батькам, які не справляються із вихованням неповносправних дітей; допомога батькам перейти від позиції вболівання до позиції творчого пошуку реалізації можливостей дитини з особливими потребами; корекція внутрішнього стану батьків неповносправних дітей; спільна реалізація можливостей життєзабезпезпечення та виховання дітей, морально-духовного їх розвитку, лікування та оздоровлення, набуття освіти та спеціальності; переорієнтація батьків з позиції очікування дива на позицію діяльності. В результаті реалізації програми спостерігалося усвідомлення батьками того, що їхнє суперечливе ставлення до дитини впливає на її розвиток. Родини, що виховують дітей з особливими потребами обговорювали свої проблеми, розв'язували проєктивні завдання, інсценували типові сцени з сімейного життя тощо, вони полегшили одне одному розуміння того, що відбувається в життєвому світі їхніх дітей. У групових дискусіях спільно були вироблені нові варіанти

	ставлення до хворої дитини, нові, продуктивніші способи взаємодії з нею.
14	Метою дослідження є ознайомлення учасників з особливостями використання інноваційних психолого-педагогічних технологій (case-study, коучинг-технологій, тренінгових технологій, мандалотерапії та ін.) у просторі нової української школи на шляху розвитку партнерських суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між учасниками освітнього процесу; розвиток навичок емпатійно-толерантного ставлення учасників освітнього процесу до дітей з психофізичними вадами; актуалізація професійних компетентностей та процесу саморозвитку й саморефлексії фахівців у галузі освіти в межах впровадження педагогіки партнерства в просторі Нової української школи. Цільова аудиторія – вчителі, практичні психологи, соціальні педагоги. Очікувані результати: формування компетентності діалогічного спілкування майбутніх вчителів; поглиблення розуміння емоційних станів та установок суб'єктів освітнього простору щодо трансформації освіти та розуміння шляхів взаємодії між суб'єктами освітнього простору. Програма: демонстрація презентаційного матеріалу «Партнерство заради майбутнього», ознайомлення учасників з алгоритмом використання інноваційних психолого-педагогічних технологій в процесі розвитку навичок емпатійно-толерантного ставлення учасників освітнього процесу до дітей з психофізичними вадами, робота в динамічних групах з використанням case-study «Слухати-розуміти-взаємодіяти», рефлексія учасників, підсумовування.
15	Основою прикладного аспекту тренінгу слугував погляд на професійну стійкість як акмеологічну інваріанту фахівця – одного з компонентів структури його професіоналізму, який зумовлює оптимальний творчий потенціал і високу продуктивність праці. Теоретичну основу концепції склали методи екзистенціальної психотерапії, а також когнітивно-біхевіоральної та гештальт-терапії. Рівні роботи тренінгу охоплювали рівень поведінки, здібностей, можливостей, переконань. Детермінантами психотерапевтичного коректувального впливу стали поняття завершеності, самоефективності, автентичності, на основі яких була сформульована концепція тренінгу формування професійної стійкості особистості фахівця у сучасному освітньому просторі: людина, яка вірить у свою успішність, прагне чіткіше сформулювати своє життєве призначення і своє відношення до життя, стати автентичним, конкурентноспроможним фахівцем. У структурі тренінгу дванадцять тем: перша – присвячена формуванню групи, моніторингу цілей учасників, остання – рефлексії учасників щодо тренінгу, останні десять – основним показникам професійної стійкості – креативності, контактності, децентрації, толерантності, відповідальності, автономності, самоприйняттю, глибини переживань, синергічності, життєвої філософії. Участь у тренінговій групі спрямовано на самопізнання і розвиток особистісного потенціалу фахівця. Робота у групі дозволяє досліджувати свій власний життєвий досвід, виявити невикористаний потенціал і направити його на підвищення якості життя та професійної діяльності у напрямку збереження психологічного здоров'я особистості, освоїти нові способи спілкування з іншими людьми, підвищити рівень оволодіння професійними навичками. Після корекційної роботи відбулися зміни у сприйнятті учасниками власної стратегії розвитку професійного зростання й професійної стійкості особистості. Якісний та кількісний аналіз дослідження компонентів професійної стійкості засвідчив доцільність та перспективність використання розробленої програми формування професійної стійкості особистості фахівця у сучасному інклюзивному просторі.

16	Серія майстер-класів включає 5 кейсів: Кейс 1. Сучасні методи діагностики і корекції засобами арт-терапії; Кейс 2. Особливості використання водної анімації ебру в роботі психолога з різними віковими категоріями; Кейс 3. Використання фототерапії для створення психологічного комфорту; Кейс 4. Метафоричні асоціативні карти як сучасний інструмент роботи психолога; Кейс 5. Пісочна анімація, sand-play, об'ємна пісочна мандала – сучасні арт-терапевтичні технології роботи з природними матеріалами.
17	Потреба в наданні комплексної допомоги сім'ям, які виховують дітей з особливими потребами, зумовлюється наявністю величезної кількості різноманітних проблем, з якими вони повсякденно зустрічаються. Своєчасна допомога сім'ї може не лише ефективно оптимізувати особистісний розвиток дитини, й сприяти усуненню психологічних проблем у дорослих. Комплексні моделі організації психологічної допомоги родинам, які виховують дітей з відхиленнями в розвитку, передбачають взаємопов'язані напрямки: освітню роботу з батьками, корекційні та розвивальні заходи з дитиною, психолого-педагогічний супровід сім'і. Це дає змогу індивідуалізувати підхід до кожної дитини, знижує фрустраційне навантаження батьків і підвищує реабілітаційні можливості сім'ї. В межах освітлення результатів дослідження за цією темою визначено особливості психологічного стану батьків, що виховують дітей з інвалідизуючими захворбваннями, надано характеристику раннього втручання як системи комплексного супроводу родин із дітьми з порушеннями розвитку або ризиком їх виникнення, яка розглядає розвиток дитини в контексті її взаємовідносин з оточуючим середовищем, ставить основною метою нормалізацію життя родини, яка виховує дитину з порушеннями, та створення таким чином оптимальних умов для її розвитку. Також подано психологічну складову раннього втручання, реалізовану через психологічний супровід сімей, які виховують дітей з порушеннями розвитку. Визначено поняття «фасилітація розвитку» як процесу сприяння розвитку особистісного потенціалу маленької дитини відповідно до її психоемоційних потреб на основі розвиваючих дитячо-батьківських відносин. Охараткеризовано технологію раннього втручання як системи психологічного супроводу родин, які виховують дітей з іналідизуючими захворюваннями. Обґрунтовано, що реалізація індивідуальної програми раннього втручання створює можливість надавати супровід відповідно до змінюваних потреб родини, створюючи спрямовано та послідовно розвиваюче середовище, яке максимально відповідає завданням розвитку дитини та потребам сім'ї.
18	Система психологічного супроводу сім'ї, що виховує дитину з інвалідизуючими захворюванням, є багатоаспектним поєднанням сучасних методів діагностичної, корекційної та терапевтичної роботи з дітьми, батьками чи іншими особами, що беруть участь у вихованні (опікунські сім'ї); є комплексною технологією, особливою культурою підтримки і допомоги дитині та сім'ї у вирішенні завдань особистісного розвитку, міжособистісної взаємодії, виховання, соціалізації. Організація психологічного супроводу є основою та методичним підґрунтям для побудови системи надання психологічної допомоги сім'ям, що виховують дітей з особливими потребами. Важливим компонентом в процесі побудови конструктивної взаємодії батьків з дітьми з особливими потребами та з оточуючими є сформовані soft-skills. М'які навички – це соціально-психологічні навички: комунікативні, лідерські, командні, публічні й інші, які можуть стати в нагоді в більшості життєвих ситуацій, пов'язані з тим, яким чином люди взаємодіють між собою. Впровадження авторської тренінгової програми з розвитку soft-skills у батьків, які виховують дитину з особливими потребами,

	включало п’ять блоків занять з розвитку м’яких навичок: 1. Особистісна динаміка – відчуття відповідальності, впевненість у собі, адекватна самооцінка та висока стійка мотивація. 2. Рівень міжособистісних взаємовідносин – контактність, емпатійність, толерантність. 3. Особистісна самореалізація – прагнення до успіху, ініціативність, схильність до систематизування, реалізація творчого та особистісного потенціалу. 4. Емоційно-вольова саморегуляція – витривалість, емоційна стійкість, стійкість до критики та фрустрацій, позитивна емоційна спрямованість, життєстійкість, твердість життєвої позиції.
19	Авторська розробка − унікальний інструмент для зміни застарілих, неконструктивних стратегій та переконань; безпечний простір для усвідомлення себе та свого життя, набуття сили, знань і досвіду для «розправлення крил» і реалізації поставлених цілей, виявлення та позбавлення від перешкод і обмежень для їх реалізації. У грі пропонується попрацювати з метафорою метелика й аналогією його циклів, кожен з яких несе свою місію. Розробку призначено для батьків, психологів, педагогічних працівників шкільних та дошкільних освітніх установ, а також для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальностями «Психологія» та «Практична психологія».
20	Метафоричні асоціативні карти застосовуються як для психодіагностики так і для психокорекції. Вони консолідують роботу обох півкуль головного мозку, що призводить до виявлення нових способів мислення, набуття свіжого погляду на проблему, виникнення інсайтів. Підтверджено, що проблеми сімей, які мають дітей з особливими потребами, мають комплексний характер. Проблема, з якою стикається один із членів сім’ї, впливає на всю систему в цілому, а це, в свою чергу, впливає на особисту ситуацію розвитку дитини. Психологічна допомога батькам, корекція їх емоційної сфери стає джерелом гармонізації внутрішньосімейних стосунків, створює позитивну мотивацію і ситуацію успіху у батьків для розвитку дитини. Метафоричні карти відмінно «накладаються» на будь-який напрямок психотерапевтичної практики. Проєктивні карти – це один із найекологічніших психологічних інструментів. Карти є своєрідним посередником між клієнтом і психологом, що істотно знижує, а часом і повністю розчиняє захист першого. Робота на основі МАК «Сімейна скриня» створює цілісність, дозволяє побачити розгортання подій у часі, справляє враження завершеності. Як наслідок, робота з картами викликає позитивні емоції, дозволяє подолати апатію та безініціативність. Розкладання карт на основі МАК часто стають для клієнта символічною життєвою програмою, яка починає розгортатися в реальному житті.
21	Програма основана на впровадженні арттерапевтичних технологій у процес взаємодії батьків та дітей з особливими освітніми потребами. Під час реалізації програми в практику використовувалися наступні види арт-терапевтичного впливу: анімаційна терапія, артсінтезтерапія, бібліотерапія, відеотерапія, драматерапія, ігротерапія, ізотерапія, лялькотерапія, маскотерапія, манадала-терапія, музикотерапія, пісочна терапія, глинотерапія, танцювальна терапія, казкотерапія, кольоротерапія, фототерапія, етнотерапія. Створення та впровадження арт-технологій у процес психологічного супроводу батьків, які виховують дитину з особливими потребами, знижує фрустраційне навантаження на членів сім’ї і підвищує її реабілітаційні можливості з однієї сторони. А з іншої сприяє налагодженню ефективної взаємодії системи «фахівець – дитина з ОМЗ – родина» задля реалізації ідеї ефективної абіліації та соцілізації.

22	Опис. Мета розробки – упровадження сучасних арттехнологій та інноваційних імерсивних технологій у процес супроводу інклюзивного простору в умовах реформації НУШ. Авторська розробка присвячена формуванню комплексної стратегії впровадження сучасних арттехнологій (ізотерапії, казкотерапії, акватерапії, воскотерапії, глинотерапії, імаготерапії, кінезіотерапії, кольоротерапії) в процес збереження психологічного благополуччя та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивний освітній простір. Особлива увага приділяється можливостям психолого-педагогічних технологій в процесі оцінки розвитку різних категорій дітей з особливими освітніми потребами як передумови ефективного індивідуально спрямованого навчання, виховання і соціальної інтеграції. Зокрема, обґрунтовано доцільність використання, поряд із психометричними засобами вивчення навчальних компетентностей дітей, методу психолого-педагогічного експерименту. Викладена система психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей з гіперактивним розладом і дефіцитом уваги. Обґрунтовано пріоритетність та викладено технологію діагностування мовних і комунікативних потреб дітей з порушенням слуху. Запропонована система оцінки мовленнєвого розвитку дитини з тяжкими порушеннями мовлення, яка дозволяє визначити фізіологічні, когнітивні і особистісні «опори» для побудови корекційних заходів. Представлена методика формування знаково-символічних образів у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня у контексті розвитку у них життєво значущих компетентностей і навичок практичної життєдіяльності. Обґрунтовано необхідність психолого-педагогічного супроводу батьків, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, окреслено завдання та шляхи його реалізації, методи діагностичної і консультативно-освітньої роботи з батьками. Також розглянуті можливості впровадження імерсивних технологій у процес розвитку соціальної компетентності дітей з РАС. Якісний та кількісний аналіз результатів проведеної роботи показав доцільність та перспективність використання запропонованих технологій у процесі комплексного психолого-педагогічного супроводу інклюзивного простору.
23	Опис. У Концепції сімейного і родинного виховання наголошується на тому, що «сучасна сім’я має стати головною ланкою у вихованні дитини», забезпечити їй належні матеріальні та педагогічні умови для фізичного, морального і духовного розвитку. І це закономірно, адже побудувати повноцінну національну школу без активної участі й підтримки сім’ї неможливо. Відповідна програма орієнтована на підготовку та розвиток конструктивної взаємодії у родині, яка виховує дитину з ООП. З метою розвитку ефективних партнерських взаємовідносин між фахівцями та родиною реалізовані наступні завдання: допомога у формуванні адекватних взаємостосунків між батьками, іншими членами сім’ї та дитиною з вадами психофізичного розвитку; допомога дорослим у створенні комфортної, психологічно безпечної сімейної атмосфери для дитини з ООП; розширенні інформованості батьків про потенційні можливості дитини, її перспективи у різних аспектах життя, допомога у побудові індивідального вектору розвитку дитини з ООП; створення умов та перспективних програм активної участі батьків у вихованні та навчанні дитини; навчання батьків прийомам організації навчальної діяльності дитини; підвищення рівня психічного здоров’я самих батьків. Відповідна програма передбачає інтеграцію індивідуальної та групової форм роботи. Запропоновані комплексні моделі організації психологічної допомоги

	сім’ям, які виховують дітей з відхиленнями в розвитку, передбачають взаємопов’язані напрямки: освітню роботу з батьками, корекційні та розвивальні заходи з дитиною, психолого-педагогічний супровід сім’і. Домінуючим вектором реалізації запропонованої програми є налагодження ефективної партнерської взаємодії в системі «фахівець – дитина з ОМЗ – родина» задля реалізації ідеї ефективної абіліації та соцілізації.
24	Запропонована програма орієнтована на розробку та імплементацію комплексної моделі ефективної командної взаємодії фахівців та родини у процесі індивідуального супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Передумовою успішної співпраці, що ґрунтується на засадах партнерства та співробітництва, є сформованість у всіх суб’єктів інклюзивного навчання психологічної готовності до взаємодії з дітьми з ООП, наявність позитивної соціальної перцепції щодо них. Впровадження технологій соціального партнерства реалізовується через такі завдання: оздоровлення сімейного клімату як умови здатності батьків до конструктивної діяльності, спрямованої на допомогу дитині у навчанні, розвитку і соціальній адаптації; освітня робота з батьками, підвищення їхньої психолого-педагогічної компетентності у виховній і корекційно-розвитковій роботі з дитиною з конкретних питань; визначення вектору соціальної взаємодії батьків, які виховують дітей з ООП, задля комплексної медичної, соціальної, правової та психологічної підтримки дитини. Таким чином, програма реалізована в трьох блоках: Забезпечення адекватних мікросоціальних умов розвитку дитини з ООП в сім'ї; Оптимізація самосвідомості батьків; Формування позитивного ставлення фахівців та близьких осіб до дитини з ООП.
26	Відповідний семінар присвячений актуальним можливостям впровадження інноваційних технологій в освітній процес в умовах інклюзивного простору. Фахівцям запропонована модель комплексного впровадження арт-технологій, інноваційних технологій доповненої реальності на основі концепції навчання MARE (Mobile Augmented Reality Education) та сучасної стратегії діджиталізації освіти. Впродовж семінару освітяни познайомилися з психотерапевтичним, розвиваючим та корекційним ефектом використання сучасних арт-технологій (ізотерапії, казкотерапії, акватерапії, воскотерапії, глинотерапії, імаготерапії, кінезіотерапії, кольоротерапії). Учасники проаналізували можливість використання гейміфікації, квест-технологій, кейс-технологій, технологій доповненої й віртуальної реальності,хмарних технологій в процесі побудови конструктивної партнерської взаємодії в інклюзивному просторі.
27	Опис. Психологічне консультування батьків, які виховують дітей шкільного віку з особливими освітніми потребами з використанням розроблених у проєкті технік і технології; психологічна діагностика дітей з особливими потребами у Лабораторії психофізіологічних досліджень МДПУ імені Богдана Хмельницького, надання консультацій батькам щодо особистісних характеристик дітей.
28	Опис. Метою є підвищення знань стосовно сутності, форм, перебігу, причин та механізмів заїкання; ознайомлення з характеристикою неврозоподібної та невротичної форм заїкання та особливостями логопедичної роботи продемонструвати методику роботи з дітьми із заїканням (VI етапів). Форма проведення: міні-лекція з виконанням практичних завдань. Цільова аудиторія: вчителі-логопеди, дефектологи, вихователі інклюзивних груп, асистенти вчителів інклюзивних класів, тьютори, батьки дітей з особливими освітніми потребами.

29	Опис. Курс розроблено для обговорення актуальних питань сучасної інклюзивної освіти. Зокрема, ігрових технологій у роботі з дітьми з РАС (особливості конструктивної допомоги та психолого-педагогічного супроводу); компаративного аналізу впровадження інтегрованої та інклюзивної освіти; європейської практики подолання у дітей молодшого шкільного віку, дисграфії, дислексії та дискалькулії.
30	Опис. Науково-практичний курс охоплює низку наукових тренінгів: «Особливості логопедичної роботи з дітьми із дизартрією», «Особливості логопедичної роботи з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення I-II рівня», «Особливості логопедичної роботи з дітьми із алалією». Мета: підвищити рівень обізнаності щодо дизартрії; ознайомити з симптомами та ознаками дизартрії, видами артикуляційної апраксії при дизартрії; визначити мовленнєву та немовленнєву симптоматику стертої форми дизартрії; підвищити рівень знань стосовно мовленнєвої характеристики дітей із ЗНМ; охарактеризувати I та II рівень ЗНМ; ознайомити із головними завданнями корекційно-логопедичної роботи при ЗНМ I-II рівня та вимогами щодо проведення логопедичних занять.
31	Опис. Метою програми є вдосконалення професійних здібностей та компетентностей психологів для створення кращих можливостей використання сучасних практико-орієнтованих технологій в практичній діяльності. Результати навчання: здатність до розуміння механізмів взаємодії у різних соціальних групах та спільнотах; здатність до створення сприятливої атмосфери у соціальній групі з використанням сучасних інноваційних технологій; здатність застосовувати отримані знання при розв’язанні психологічних задач з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей особистості; вміння застосовувати практичні навички в ході діагностичних, профорієнтаційних та психокорекційних заходів у професійній діяльності; здатність до ефективного використання сучасних практико-орієнтованих технологій: арт-терапії, гештальттерапії, психодрами тощо; здатність до застосування інноваційних технологій у різних галузях психології; здатність до застосування сучасних інноваційних технологій у роботі з дітьми і родинами дітей з особливими освітніми потребами.
33	Науково-практичний курс присвячено розгляду питань організації простору для продуктивної взаємодії консультанта з клієнтом, організації консультативної роботи за вектором «батьки-діти» у різних вікових групах. Курс також охоплює розгляд питання роботи психолога-консультанта з сім’єю (підготовки до партнерства, проходження криз, вирішення конфліктів, зради, розлучення, народження дітей). Окрему увагу у курсі присвячено розгляду особливостей роботи психолога-консультанта з родиною, яка виховує дитину з особливими потребами. Також розглядаються питання професійного вигорання консультанта, типові помилки у роботі консультанта, їх попередження і виправлення. Окремим блоком висвітлюються питання пошуку внутрішніх та зовнішніх ресурсів для гармонійного функціонування особистості клієнта і консультанта.
34	Науково-практичний онлайн курс «Метафоричні асоціативні карти в роботі психолога: сучасні кейси та практики» спрямований на інтеріоризацію теоретичних та практико орієнтованих знань та навичок фахівців, які працюють з родиною, що виховує дитини з ООП. Фахівці знайомляться з особливостями використання метафоричних асоціативних карт у процесі комплексного психологічного супроводу родини, яка виховує дитину з ООП. Особлива увага приділяється використанню МАК на різних стадіях прийняття захворювання та побудови конструктивних взаємовідносин у родині.

35	Науково-практичний курс присвячено розгляду питань організації простору для продуктивної взаємодії консультанта з клієнтом, організації консультативної роботи за вектором «батьки-діти» у різних вікових групах. Курс також охоплює розгляд питання роботи психолога-консультанта з сім'єю (підготовки до партнерства, проходження криз, вирішення конфліктів, зради, розлучення, народження дітей). Окрему увагу приділено розгляду особливостей роботи психолога-консультанта з родиною, яка виховує дитину з особливими потребами. Також досліджуються питання професійного вигорання консультанта, типові помилки у роботі консультанта, їх попередження і виправлення. Окремим блоком висвітлюються питання пошуку внутрішніх та зовнішніх ресурсів для гармонійного функціонування особистості клієнта і консультанта.
36	Курс призначений для психологів, працівників соціальної сфери, педагогічних працівників та всіх зацікавлених у питаннях психологічної допомоги та самодопомоги. Очікувані результати: формування наукових знань про кризове консультування; формування уявлень про вікові та життєві кризи, засвоєння сучасних методів і технік допомоги особистості в кризових ситуаціях; опанування практичними стратегіями кризового консультування та особливостями консультативної допомоги при психотравмах; засвоєння способів психологічної допомоги сім'ї, що переживає сімейну кризу; у тому числі кризу народження дитини, кризу пов'язану з інвалідизацією члена родини, оволодіння методами саморегуляції для підтримки власного психологічного здоров'я. Блок 2 присвячений розгляду питань про вікові та життєві кризи, нормативні й ненормативні кризи, кризи в родині, які виховує дитину з особливими потребами (зокрема кризу народження дитини, кризу пов'язану з інвалідизацією дитини), оволодінню навичками відновлення психологічних ресурсів особистості для підтримки психологічного здоров'я.

Керівник роботи: Ковальова Ольга Вікторівна _____ 03.12.2021 р.
(підпис)

Цитування

Прізвище, ім’я, по батькові	Кількість статей **Scopus**, кількість цитувань, індекс цитування	Кількість статей **Web of Science**, кількість цитувань, індекс цитування	Кількість статей **Google Scholar**, кількість цитувань, індекс цитування
Ковальова (Царькова) О.В.	статей – 2, цитувань – 12, Н-індекс – 1	статей – 3, цитувань – 1, Н-індекс – 1	цитувань – 192, Н-індекс – 7, i10-індекс – 3
Гармаш О.Л.	статей – 1, цитувань – 2, Н-індекс – 1		цитувань – 179, Н-індекс – 8, i10-індекс – 6
Троїцька О.М.	статей – 2, цитувань – 2, Н-індекс – 1	статей – 1, цитувань – 0, Н-індекс – 0	цитувань – 116, Н-індекс – 5, i10-індекс – 1
Прокоф’єва О.О.	статей – 1, цитувань – 11, Н-індекс – 1	статей – 4, цитувань – 1, Н-індекс – 1	цитувань – 66, Н-індекс – 3, i10-індекс – 1
Яковенко І.О.		статей – 4, цитувань – 7, Н-індекс – 1	цитувань – 10, Н-індекс – 2, i10-індекс – 0
Чорна В.В.		статей – 5, цитувань – 1, Н-індекс – 1	цитувань – 65, Н-індекс – 5, i10-індекс – 0
Меркулова Н.В.		статей – 4, цитувань – 3, Н-індекс – 1	цитувань – 20, Н-індекс – 3, i10-індекс – 0
Карабанов О.Є.	статей – 1, цитувань – 0, Н-індекс – 0	статей – 1, цитувань – 1, Н-індекс – 1	цитувань – 84, Н-індекс – 7, i10-індекс – 0
Варіна Г.Б.	статей – 7, цитувань – 32, Н-індекс – 4	статей – 2, цитувань – 2, Н-індекс – 1	цитувань – 73, Н-індекс – 4, i10-індекс – 1
Кочкурова О.В.			цитувань – 50, Н-індекс – 4, i10-індекс – 1
Георгадзе Т.О.			цитувань – 10, Н-індекс – 2, i10-індекс – 0
Разом	**статей – 14** **цитувань – 59** **Н-індекс – 8**	**статей – 24** **цитувань – 16** **Н-індекс – 7**	**цитувань – 865** **Н-індекс – 50** **i10-індекс – 13**